

אחנתא

בשבע 1050 | ג' בתמוז תשפ"ג, 22.06.23

צילום: מאיר אליפיר

שיר לוב מנצח

בין קונצרטים של התזמורות הגדולות בעולם לתפילות בבית הכנסת הגדול בירושלים, ובין קריירה בינלאומית לשמירת שבת וציציות בחוץ: המנצח, המלחין והמורה לחזנות אלי יפה מסכם חמישים שנות יצירה שבהן ביקש להנחיל את עולם הניגון והתפילה גם לאומות העולם // יוסף ארנפלד

כך מצאתי את עצמי
יושב על כיסא גבוה
ואנשים ניגשים
לנשק לי את היד
// דביר שרייבר

למה כבר 25 שנה
אני בוחרת לכסות
את הראש במטפחת
ולא בפאה?
// עפרה לקס

המכללה

האקדמית חמדת

חוסן, אמונה, חינוך.

קריית חינוך שדות נגב

בואו לגלות תוכניות לימודים אטרקטיביות

הסבת אקדמאים

שנת לימודים אחת *

חדש! הסבת אקדמאים בבית הספר התיכון
שבכפר סילבר (ליד אשקלון)

תואר ראשון B.Ed.

יומיים בשבוע בקמפוס

נרשמים לתואר ראשון ותעודת הוראה
ומקבלים מחשב נייד מתנה! בכפוף לתקנון

בחוגים: מתמטיקה | מדעים | אנגלית | ספרות | מקרא | תושב"ע |
הגיל הרך | חינוך מיוחד + הוראה מותאמת (מתקנת) בקריאה, כתיבה וחשבון

רכבת

אפשרות לשילוב
מדרשה באקדמיה

רג"ב
תוכנית מצוינות

אחת לחודש
למידה מרחוק

מערך מלגות
נרחב

שנה ראשונה
חינם ל-B.Ed.
בכפוף לתקנון משרד הביטחון

*בחלק מהתוכניות

כשחוסן פוגש אמונה וחינוך

www.hemdat.ac.il

למידע והרשמה חייגו אלינו *5280

אם אתם חולמים
על שמחה בלב שמח...

יש לנו בשבילכם הלוואה למימון החתונה בריבית מעולה

הלוואה אטרקטיבית למימון החתונה בסכום של עד 70,000 ₪ ובנוסף, הטבות בפתיחת חשבון

הפקדת כספי החתונה
ללא עמלות

פטור מעמלות עו"ש
בסיסיות לשנה

לפרטים נוספים חייגו
***2405**

פתיחת החשבון המשותף, ללקוחות בגרים, תושבי ישראל, מותנית בבדיקת הבנק ואישורו ובכפוף לתנאי הבנק. ההטבות בתוקף ללקוחות הזכאים שיצטרפו ל-"הטבות מתחתנים" המפורטות באתר הבנק בערוצים הדיגיטליים, ל-12 חודשים מעת ההצטרפות. 100% הנחה מעמלת פעולה ע"י פקיד ופעולות בערוץ ישיר, עמלת טיפול במזומנים ע"י פקיד שטרות מעל 10,000 ₪. לאחר תום תקופת ההטבות התעריפים יהיו כמפורט בתעריפון הבנק ו/או למוסכם בין הלקוח לבנק. הבנק רשאי לשנות או לבטל את התנאים מעת לעת. אי עמידה בפירעון ההלוואה עלול לגרור חיוב בריבית פיגורים והליכי הוצאה לפועל.

ידידיה מאיר
yedidyameir@gmail.com

קוראים כותבים על יוסל'ה

לא קארין אלהרר ולא עמית בכר. יוסל'ה רוזנבלט הוא שגרם לתיבת המייל שלי להתמלא השבוע

1 מדדים כמה תגובות עורר הטור על יוסל'ה רוזנבלט בשבוע שעבר. האיש לא חי כבר 90 שנה ועדיין ממשיך לרגש. לא רק הקול שלו והשירים שלו - זה ידוע - אלא גם סיפור חייו המופלא והטרגי. במהלך השבוע המערכת, כמו שנהוג לומר, הוצפה בתגובות. ובמחילה, זאת לא רק הכמות אלא גם האיכות. כל אחד עם הידע שלו, עם החידושים שלו, כל אחד עם פיסת ההיסטוריה שלו. תודה לכולכם. גרמתם לי להמשיך, שבוע שני ברציפות, לשקוע בדברי הימים של יוסל'ה ובתקופה הדרמטית שבה חי ויצר.

עכשיו, לגבי הטור השבועי: אני יכול לשמור לעצמי את התגליות והסיפורים, ולחכות לתאריך עגול נוסף, כדי לשוב ולכתוב על יוסל'ה רוזנבלט. נגיד לרגל 100 שנה לפטירתו. זה רק עוד 10 שנים! מצד שני, למה לחכות? אל תמנע היסטוריה מרתקת מבעליה. וחזן מזה, מי אמר ש-90 שנה ושבוע זה לא עגול?

2 כותבת הקוראת-הסופרת חיותה דויטש: "שלום ידידיה. את הקטע בטורך שמתאר את הרב קוק, שמבקש מיוסל'ה רוזנבלט לחזור באוזניו שוב ושוב על אותה יצירת חזנות, שלחתי לכל המשפחה שלי. תגובת כולנו הייתה זהה: 'הי, זה בדיוק כמו אצל סבא יהודה שלנו!'. סבא שלי, ד"ר יהודה מוריאל (מסינג) ז"ל, שהיה מחנך דגול ואהוב וכתב ספרים, זכה לפגוש את הרב קוק פעם אחת בחייו, אחרי שעלה ארצה מווינה, כשהצטרף לסעודה שלישית בבית הרב. רישומה ועוצמתה של הפגישה הזו, שבה התבקש לשיר בפני הרב, לא סרו ממנו כל חייו, והוא שב וסיפר עליה פעמים רבות. באותה סעודה שלישית ביקשו ממנו חברים שידעו שהוא שליח ציבור ובעל קול ערב, שישיר את 'דיד נפש' במנגינה של חסידות הוסיאטיין. הרב קוק נהנה מהניגון, וביקש ממנו לשיר אותו שוב, וכשסבא ענה לו: 'הרב, אבל גרוני נִיחַר', שיגר לו הרב קוק כוס של יין (או של תה?) כדי להרטיב את גרונו, וסבא שר לפניו את הניגון שוב. את הסיפור הזה שב סבא וסיפר בשמחה ובגאווה לאורך כל חייו.

סבא נולד בגליציה, וגדל אצל סבו. עוד בפולין היה עוזרו של הרב משה חיים לאו, שנבחר כנציג אגודת ישראל לפרלמנט הפולני. סיפור מוכוּן אחר, שגם עליו חזר לא מעט, הוא מתקופת לימודיו באוניברסיטה בווינה. חבריו הגויים אמרו לו: מסינג, היום אתה צריך לצאת מהשער האחורי, כי ברחוב הקדמי צועדים הנאצים. 'במקום שבו אני יכול לצאת מהשער הקדמי, אני לא נשאר', אמר סבא, והחליט לעלות ארצה. בכך הציל גם את משפחתו של סבתא שלי שעלתה בעקבותיהם. משפחתו שלו, אמו ואחיו הקטנים, נורו אל הבורות בליל הסדר. כל חייו עסק סבא בהוראת יהדות, תנ"ך ותפילה, ייסד וניהל בתי ספר תיכוניים בארץ ובעולם, במשך שלושים שנה שידר מדי שבוע ברדיו קול ישראל שיחות במשנה ובהלכה, ועמד בראש המחלקה ללימודי יסוד במדעי היהדות של אוניברסיטת בר-אילן. תודה לך על הקטע הזה, שנתן הקשר ורקע לסיפור של סבא. למדתי ממך שסבא לא היה היחיד שהרב קוק ביקש ממנו לחזור על הניגון שלו. האם זה קרה פעמים רבות, בכל פעם שהרב קוק שמע ניגון שחדר לליבו, או שסבא והחזן רוזנבלט היו המקרים היחידים? לעולם לא נדע".

3 ומכאן לסבא חשוב אחר: "שלום ידידיה", כתב לי ידידיה טויבר, "אני קורא את טוריך כאן בוונצואלה שבה אנחנו בשליחות. ברשותך, אשלים עוד פרט על יוסל'ה רוזנבלט והרב קוק, שאותו שמעתי מסבא של אשתי, הרב ישעיהו הדרי זצ"ל. כשיוסל'ה רוזנבלט פגש את הרב קוק בשבת האחרונה לחייו, הוא שר את 'מזמור שיר ליום השבת'. המנגינה והקול היו ערבים כל כך עד שהרב ביקש ממנו לחזור על הניגון שוב ושוב. הרב זצ"ל קבע שישירו את המנגינה הזאת בתפילה בערב שבת, ועד היום זו המנגינה ששרים בקבלת שבת ביישיבת מרכז הרב. למרות כל השינויים במנגינות של התפילות בדור האחרון (במרכז הרב לקח זמן רב יותר מכל מקום אחר עד שהרשה ר' אברום להשתמש במנגינות 'מודרניות' יותר), ואפילו השינויים שחלו בשירים שבין קבלת שבת לערבית (אחרי הפיגוע במרכז הרב התחילו לשיר 'קה אכסוף') - המנגינה הזאת לא זזה ממקומה".

4 ואז הגיעה הודעה מנכד שלישי: "שלום ידידיה", כתב לי הרב יצחק נריה. "התפלאתי שלא ידעת על זה שהרב זצ"ל לא היה מיטיב נגן, שהרי אתה בקיא בכתבי סבי זצ"ל. אם תקרא שוב את התיאור שלו על הרב מנגן את 'שאלוני רעיני', תמצא את זה שם". האמת היא שאני ממש לא בקיא בכתבי הרב נריה. אבל יש לי תירוץ טוב: מעט הכתבים שלו שקראתי כל כך מרגשים אותי, עד שאני חוזר שוב ושוב על אותם קטעים (משל היו שיר מרגש של יוסל'ה רוזנבלט בבית הרב קוק...).

הרב נריה הנכד שלח לי את התיאור על המפגש הראשון של הרב הנזיר עם הרב קוק. את הקטע הזה דווקא זכרתי, אבל לא את עניין האי-מוזיקליות של הרב. הרב הנזיר, הרב דוד הכהן, כותב בהקדמה שלו לספר 'אורות הקודש' על ההיכרות הראשונה שלו עם הרב קוק: "לפני כ'ז שנה, ואני בשווייץ בבאזל, עסוק בלימודי הדעות והפילוסופיות לתקופותיהן, מלא צימאון ושקיקה לאמת, בייחוד האמת הישראלית, הגיעה אליי השמועה מהרב, שנמצא אז בארץ זו מזרח. פניתי במכתב, ובקבלי תשובה, החלטתי לנסוע אליו. אחרי טבילה במימי הריין, מצויד ב'שערי קדושה', מלא ספק וחזיון, עשיתי את דרכי להרב. בערב ראש חודש אלול תרע"ה באתי אליו, מצאתיו עסוק בהלכה עם בנו. נשארתי ללון אצלו. על משכבי לא שכב ליבי. גורל חי היה על כפות המאזניים. והנה בוקר השכם ואשמע קול צעדים הנה והנה, בברכות השחר, תפילת העקידה, בשיר וניגון עליון, 'משמי שמי קדם' ו'זכור לנו אהבת הקדמונים', ואקשי, והנה הנפכתי והייתי לאיש אחר. אחרי התפילה מיהרתי לבשר במכתב, כי יותר מאשר פיללתי מצאתי - מצאתי לי רב, ושערי קדושה ושערי בינה נפתחו לפני".

וכותב הרב נריה בספרו 'בשדה הרא"ה': "הדברים מתמיהים: הא כיצד? והרי כולנו יודעים שלא היה הרב מבעלי השיר והניגון. הרב לא ידע כלל לזמר במובן המוסיקלי. איזה שיר, איזה ניגון, שמע איפה רבי דוד באותו בוקר? אכן, לא היה הרב איש ניגון רגיל. אבל היה איש ניגון עליון, איש שירה היה, איש שירת מעלה, איש זמרת-יה. כי איש האמונה היה, אדיר האמונה היה, והאמונה היא שירת החיים, שירת ההווה, והשיר הוא ההשגה החודרת ביותר הפנימית ביותר".

5 כשחזרתי אל הספרים של הרב נריה, גיליתי עוד כמה אוצרות על התפילה שהוזכרה כאן בטור הקודם, תפילתו האחרונה של יוסל'ה בבית כנסת 'החורבה' בירושלים, יום אחד לפני פטירתו בגיל 51. כאמור, ההכנסות מהכרטיסים לתפילה החגיגית הזאת הוקדשו ליישיבת מרכז הרב. בספר מופיע צילום של המודעה לאותה תפילה, שהוגדרה כ"תפילת פרידה". הכוונה הייתה לתפילת פרידה מהחזן החשוב שחזר לחו"ל, אבל בדיעבד הכותרת הזה קיבלה משמעות מצמררת. עוד אפשר לראות במודעה כי הרב קוק, תחת התואר "כ"ק רבנו הגאון והחסיד", ידרוש לפני קריאת התורה. הרב נריה מתאר את התרגשות הקהל מהתפילה, ומוסיף: "התפילה בחורבה הייתה חוויה עמוקה גם בשביל יוסל'ה. יהודי המתפלל שלוש פעמים ביום 'ולירושלים עירך ברחמים תשוב' והנה הוא זוכה להשמיע רינה ותפילה כה קרוב לכותל המערבי, כה קרוב להר הבית, למקום המקדש - אטו מילתא וזרתא היא? והרי לא כחזן העומד לפני הקהל התפלל יוסל'ה, אלא כיהודי המתחטא, המתחנן, לפני הקב"ה".

ובכל זאת, יוסל'ה קיצר בתפילת מוסף. מדוע? "אפשר שעשה

זאת משום טירחא דציבורא, שלא לעכב אותו יותר מדי, ואפשר שגם לאוזנו גונב את מה שיסופר להלן: אמנם כאמור הייתה זו בכללה תפילה רבת רושם, והתפילה עצמה נסתיימה ברוממות נפש, אבל 'בא שטן ובלבל את העולם': בליל שבת זה, כ"ג בסיון, נרצח ד"ר חיים ארלוזורוב ז"ל על שפת ימה של תל אביב, ובבוקר כבר הגיעה הידיעה המזעזעת לירושלים. ובאמצע קריאת התורה הגיעו קולות מריבה מהקהל שעמד מחוץ לבית הכנסת (להם נודע הדבר כנראה מפי הקצין לנגר שהגיע למקום). שם כבר התגודדו-התפלגו-התלהטו שני מחנות: הללו אומרים 'זה מעשה הרוויזיוניסטים!' והללו אומרים 'הערבים רצחוהו!'. וכשחזר הקהל לביתו, היו רגשותיו מעורבבים: נועם התפילה של יוסל'ה וצער רצח ארלוזורוב התרוצצו בלבבות".

6 באותה שבת הוזמן יוסל'ה לסעודה שלישית בבית הרב קוק. "כמובן, נודע הדבר בעיר, והגיעו מקורב ומרחוק לראות ולשמוע", מספר הרב נריה, "והפעם נערכה הסעודה השלישית לא בחדר הספרים, אלא באולם קבלת האורחים. היה מי שפנה אל האורח וביקש ממנו לתת את חלקו בשיר, אבל האורח סירב באדיבות ואמר 'ראשית כול באתי לשמוע דברי תורה מפי הרב'. הרב קוק נשא את דבריו, ויוסל'ה נפעם. כששוב ביקשו ממנו לשיר, אחרי דברי הרב קוק, הוא ענה בשנינות (ביידיש): 'העולם אומר על מאורע מרומם, כביר והיסטורי - עליו עוד ידובר וגם יושר!'. אבל אחרי כל מה שפה דובר - איך יושר?". ובכל זאת שר יוסל'ה את השירים המפורסמים שלו 'רחם נא' ו'שיר למעלות'.

וכאן מגיע סקופ היסטורי. מה היה השיר האחרון (כנראה) שהלחין יוסל'ה בחייו, יום לפני שנפטר במפתיע? "במוצאי שבת אחרי הבדלה, נכנס לחדר האוכל בבית הרב ונתכבד בכוס תה, גלגל שיחה בנעימות ובפשטות עם בני הישיבה. הם הביאו לפניו את שירו של הרב למוצאי שבת 'אלוקי אבי לי יביא את אליהו הנביא', והוא חיבר בו במקום מנגינה שכל המסובים החרי-החזיקו בה".

ומסיים הרב נריה את תיאור השבת ההיא: "זכות הייתה לי שכיבדוני חברי לשאת דברים, דברי שבח ותודה לאורח הדגול והחביב. פתחתי ואמרתי: לגאון מוויילנה ז"ל שלחו מן השמיים פירושים מרובים על הפסוק בפרשה 'עלו זה בנגב'. ובין הפירושים שגילו לו היה גם ניגון לפסוק זה. למדנו מזה שגם ניגון שייך למערכת הפרשנות. והניגון הנכון, המתאים, המדגיש, המבטא - מחזיר ללבבות את הפירוש של המילים. יש מי שאינו מסוגל להבין פירושי מוח, אבל פירוש הלב נתפס אצלו ושפת הניגון מובנת לו. גדלותו של האורח הדגול היא שהקב"ה העניק לו מתנה מיוחדת - שנגינתו היא פרשנות. מפי ר' יוסל'ה זכינו לשמוע בתפילת שבת זאת נגינה פרשנית, נגינה מפרשת כל פסקה בתפילה. והפירוש חדר לעומק הלב, ועל כך אנחנו מודים לו מעומק הלב. כל תפילה המושרת על ידו מקבלת פירוש חדש, פירוש שדורנו זקוק לו. כשהוא פותח את שערי הזמרה, נפתחים לפנינו שערי תפילה".

7 נחזור לתיבת המייל שלי. היו גם תגובות כאלה: "סוף סוף קצת נשמה ולא רק פוליטיקה (שבינה לבין נשמה אין שום קשר). בקיצור, היה טור מרגש. ויוסל'ה רוזנבלט ראוי שיתרגשו בגינו".

תודה רבה על התגובה החמה הזו, ועל דומותיה. האמת? אם זה היה תלוי בי, הייתי כותב פה הרבה יותר על יוסל'ה רוזנבלט והרבה פחות על שמחל'ה רוטמן. אבל מגיב יקר, מה לעשות שאין לי פריבילגיה כזאת ככותב, ולדעתי גם לא לך כקורא. ולמה? כי בניגוד למה שאתה חושב, יש קשר עמוק מאוד בין פוליטיקה לבין נשמה. תמיד היה, אבל בימים אלה יותר מאי פעם. אנחנו נמצאים בשיאו של מאבק על נשמתה של מדינת ישראל. התקדמנו כל כך הרבה מאז 1929, השנה שבה הקליט יוסל'ה רוזנבלט את 'שיר המעלות' המפורסם. זכינו לראות בדורנו התגשמות של כל כך הרבה שורות מתוך המזמור הזה. ועדיין, מתקיים כאן מאבק מר בין אלה שגלחמים להפוך אותה ממדינת 'בשוב ה' את שיבת ציון' למדינת כל אזרחיה (אגב, אני חושש שבאווירה הציבורית של ימים אלה, אם יוסל'ה, עם כל הזקן והבגדים שלו, היה עולה היום על אוטובוס, נגיד בהוד השרון, היו צועקים עליו שהוא פרוט). והמאבק החשוב על כך נעשה בוירה הפוליטית והציבורית והתקשורתית, מה לעשות. חייבים להבין את זה. אם נכתוב או נקרא רק על מוזיקה מרגשת, נפסיד מדינה מרגשת. ●

לחלום של בית ביישוב אין מחיר

1.8 מיליון ₪

אבל אנחנו סידרנו
אחלה מחיר לחלום שלכם

הירוקה ופריים
שמה את הטבע במרכז

☎ 9710*
f © הירוקה בעופרים

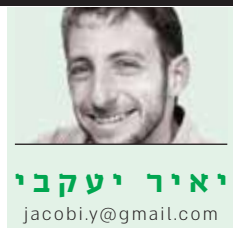
- נופים ומרחבי טבע
- מפרט טכני עשיר
- חניות ירוקות לרכבים חשמליים
- פתרונות מימון
- דירות 4,5 חדרים
- לוקיישן מרכזי ומבוקש
- היחידים באזור בפחות מ-2 מיליון
- איכות חיים בסטנדרט גבוה

החברה לפיתוח
מטה בנימין

ב.ה.ר.א.ל.
שיתוף נכסים בע"מ

25 דקות פתח תקווה | 20 דקות ראש העין | בית אריה עופרים | 14 דקות מודיעין | 40 דקות תל-אביב

להיות בן ארבעים

בסוף הופעה לזווה
אורים, נעשה אחת
האורות ואלה איזה
תלמיד הייתי. אמרתי
להם שצוין. אז היא
אלמנה שבה הורס
לה את התאורה, כי
היא קיוותה להראות
לילדים המופרעים שלה
יש תקווה. אמרתי לה
שתצדכן אותם כאן

אלתי אלמנה לי לתת לילדים
לראות סרט וכשיו הם צורחים
בהיסטריה, ואני מתחיל לחשוב
שאלו היא אלמנה לתת להם
לראות יצאנו ולא ראו, אז
נראה לי נכונם עוד עשרים דקות
ככה ואז נחשוב הלאה

אלתי תמיד אלמנה שהיא מרשימה
כאלו יש לה ארבעה ילדים כי היא
סופרת גם אותי, ואני תמיד אומר
שאלו מרשימים כאלו יש לי שני ילדים
כי אני תמיד סוכח את האמצע ו
איך קוראים לו עם הנבלת

העובדה שאתה מפריד בין דפי העיתון בעזרת ליקוק האצבע כמו סבתך ז"ל. זה לא יזעזע אף אחד.
להיות בן ארבעים זה להשלים עם זה שאפשר כבר לעשות הוראת קבע לארנונה. אני יכול להפסיק להיות מופתע בכל פעם שמובא לידיעתי שברשותי נכס שצריך לשלם עליו. אני בעלבת. ואם יש בעיה בקולטים של הדוד, אף אחד לא ידאג לסדר את זה בשבילי. זה עליי (מכשיר הדוד תופס נפח מפתיע בטור הזה, אני מודע לכך). אגב, באופן מפתיע גיל ארבעים עדיין לא אומר שאני צריך לשלם את חשבון הטלפון הסלולרי שלי. לאבא הרי יש תוכנית משפחתית טובה, ואם יש משהו שלמדנו מהסרט 'הסנדק' זה שאף פעם לא הולכים נגד המשפחה (ושמאוד קשה לנקות ראש של סוס).
להיות בן ארבעים זה להשלים עם העובדה שרק מי שבדיוק בגיל שלך זוכר את להקת 'פורטרט' על שני שיריה.
להיות בן ארבעים זה להשלים עם העובדה שאני (ואשתי) כבר לא זוג צעיר. לפני כמה חודשים הופעתי בערב לזוגות צעירים ביישוב בשומרון. הכניסה הייתה מגיל 18 עד ארבעים. שמעו, זו חתיכת כאפה להופיע בערב שלא היית רשאי להיכנס אליו כקהל. אני לא זוג צעיר? אני??? הרי הרגע התחתנתי!
תשאלו, אם הרגע התחתנתי מאיפה הגיעו ארבעה ילדים? אני שואל את אותה השאלה בדיוק. הרי מבט חטוף על האבהות שלי מוכיח שמטען השנים לא הותיר את רישומו ואני חסר מושג כעת כפי שהייתי חסר מושג אז. רק השיער הלבין.
להיות בן ארבעים זה להתחיל לחשוב על התזונה שלי. כמה אפשר לחיות על פחיות קולה ושקיות תפוצ'פס? בינתיים התשובה היא ארבעים, אבל לא לעולם סוג-של-חוסן. שימו לב שאמרתי שצריך להתחיל לחשוב על התזונה. לחשוב. לעשות משהו בקשר לזה זה כבר עניין אחר לגמרי, ומן הראוי לשמור משהו לגיל 50.
להיות בן ארבעים זה להשלים עם העובדה שאף שינוי קולוסאלי לא יקרה בן לילה. החסרונות המייסרים שלך לא הולכים לשום מקום, אבל גם החוזקות הבודדות אינן שיחוק רגעי אלא משהו שאפשר כנראה לבנות עליו. זה גם בדיוק הזמן שבו אפשר לשים לב שבלי לשים לב, דברים בכל זאת זזים. אומנם בתנודות מיקרוסקופיות, אבל מבט מקרוב מלמד שאכן יש תנועה. הזמן עושה את שלו.
להיות בן ארבעים זה להשלים עם זה שלא הכול יצא בדיוק כפי שתכננת, אבל זה לא תמיד רע. בכלל, ממתני אני כזה מתכנן דגול? ואיזו יומרה זו בכלל לחשוב שאנחנו מחליטים משהו.
ואם להיות לגמרי כן, להיות בן ארבעים זה להבין שלעשות מגיל ארבעים משבר זה לוקסוס. איזו זכות זו להתלונן על זוטות. כמה זה לא מובן מאליי. נכון יותר יהיה פשוט לומר תודה, לברך על מה שיש ורק להתפלל חזק שימשיך ככה.
● תגידו אמן.

אשר יגורתי בא לי, קוראים נכבדים. הזמן לא האט את מרוצתו ואף טעות לא נמצאה ברישומי משרד הפנים. השבוע אהיה בן ארבעים. כן, בהחלט. גם אני הופתעתי.
ארבעים. איזה מספר יאוראדי. אם הייתי עם ישראל כבר הייתי מסיים סבב במדבר.
ולמרות שהייתה לי שנה שלמה להתכונן לחילוף הקידומת, אני עדיין מוצא את עצמי לא מאמין שזה אני שבן ארבעים. חייבת להיות כאן טעות.
אני זוכר שאבא שלי חגג יום הולדת ארבעים. הו, כמה זקן הוא היה נראה לנו אז. עשינו לו מסיבת הפתעה עם כל החברים, וכדי שהוא לא יהיה בבית בזמן ההתארגנות אמא שלי שלחה אותו לעזור לדוד דוד להעלות דוד לגג. שזה משפט שרק מלהגיד אותו בא לך למוות, אז המלאכה עצמה קל וחומר. והייתם חושבים שאישה שמכינה מסיבת הפתעה לבעלה תארגן לו הסחת דעת קצת יותר נעימה, כמו קנייה קטנה בסופר או הזמנה לקפה עם חבר, אבל לא. הזוגיות של ההורים שלי פועלת בדרכים נסתרות ואמא שלי החליטה שאם אבא שלי יכול להגיע למסיבת ההפתעה שלו מותש ומזיע, אז למה לא.
אני סוטה מהנושא.
בכל מקרה אבא שלי שהיה בן ארבעים, תרח במושגיני דאז, אכן הופתע. אנחנו קצת חששנו שהפתעה תזיק לו רפואית, סוף סוף הוא כבר היה בן ארבעים, אבל הוא קיבל את זה יפה. אנחנו הילדים הכנו לו אלבום מלא בתמונות וחרוזים המסכמים את פועלו כי כאמור, מבחינתנו החלק המעניין של חייו כבר היה מאחורינו. ועכשיו תסתכלו עליי. צחוק הגורל, מחזה שטן. אני הוא זה שבן ארבעים.
גיל ארבעים מעמת אותך מול עצמך באופן אכזרי ביותר. לא סתם יש משבר על שמו. הרי אף אחד לא מדבר על משבר גיל עשר או תשעים. עם הקצוות אנחנו יכולים לחיות, אבל האמצע הזה. מה עושים איתו למען השם.
ובכן, מתחילים להשלים עם כל מיני דברים.
להיות בן ארבעים זה להשלים עם העובדה שככל הנראה, ואני אומר את זה בזווית, ככל הנראה אני כבר לא אהיה רופא. כל הסימנים מראים שגם הייטקיסט כבר לא על הפרק. מעט משפת הפסקל שלמדתי ב-98' כנראה לא הופך אותי לאטרקטיבי ביותר מבין המועמדים לאינטל.
אני כנראה קומיקאי. זו אינה אפיוודה חולפת, זה מי שאני.
אני זוכר בתחילת הדרך, דוד דוד, שהוא מהדוד, אמר לי שאני חייב לנצל היטב את 15 דקות התהילה. נו, 15 הדקות הללו התארכו להן ל-11 שנים. אומנם לא של תהילה בהכרח, אבל עבודה רציפה בהחלט.
אז אפשר להפסיק לחשוב על מעבר בדלתות שכבר מזמן נסגרו ולהשלים עם זה שנכנסתי בה. מדובר בדימוי.
להיות בן ארבעים זה להבין שאפשר להפסיק לנסות להסתיר את

להיות בן ארבעים זה להשלים עם העובדה שאני (ואשתי) כבר לא זוג צעיר. לפני כמה חודשים הופעתי בערב לזוגות צעירים ביישוב בשומרון. הכניסה הייתה מגיל 18 עד ארבעים. שמעו, זו חתיכת כאפה להופיע בערב שלא היית רשאי להיכנס אליו כקהל. אני לא זוג צעיר? אני??? הרי הרגע התחתנתי!

הגיע הזמן לעלזה

שבוע לסיום ההדשמה המוקדמת

66 איך צולים
בקודל? 99

י' - ז' ואו
24-25.7

כנס לימוד תנ"ך

ימי לימוד מיוחדים לתשעת הימים

מדרשת
החובע

מדרשת
אוריה
אור התורה במרכז

מדרשת
אמונתך
תורה ופנימיות בחיים

ישיבת שבי חברון

כנס לימוד
תנ"ך

האגף
לחברות
יהודיות
יוצרים חיבור לנשמה

להושמה: 058-6858768 • KENES-TANACH.ORG

דביר שרייבר
dvirbe7@gmail.com

הסנדק

כך מצאתי את עצמי על כיסא גבוה ואנשים באו ונישקו לי את היד. ואפילו לא הייתי צריך להציע להם הצעה שאי אפשר לסרב לה

"מי מברך?"
"אתה."
"עם התכונות שלי?!"

הדון הנותן את הטון

הבנתי שאני כנראה לא הולך להיות סנדק בסגנון מרלון ברנדו, אבל כבר היה מאוחר מדי לסגת. כבר קיבלתי עליי את התפקיד וזו הייתה, כמו שאומרים במשפחת קורליאנונה, הצעה שאי אפשר לסרב לה. ברגליים רוטטות מכובד האחוריות (הרי אליהו הנביא בכבודו ובעצמו מגיע לכל ברית) ניגשתי אחרי תפילת מוסף אל הכיסא והתיישבתי עליו בדחילו. המוהל ניגש אליי, ביקש שארד ואמר שעוד לא הגיע הזמן ושהוא יקרא לי כשזה יהיה רלוונטי. ירדתי מהכיסא, הוא רחץ ידיים, ארגן את הצידוד של הברית וביקש שאפסיק לשאול מתי אני צריך לעלות על הכיסא ושהוא יקרא לי. אחר כך הוא ביקש שיביאו את התינוק, קיבל הסמכה מהאב להיות השליח שלו, ביקש ממני לרדת מהכיסא ושיחק עם התינוק חבילה עוברת. זה משחק מאוד נחמד: כל אחד מהנוכחים מקבל את התינוק ואז מוסר אותו למישהו אחר, שמעביר אותו למישהו אחר, שמעביר אותו לבא אחריו, וככה התינוק מתקדם מיד ליד עד שהוא שמגיע לטאץ' דאון. זאת אומרת לכיסא של אליהו. זה כמו קוטרבק בפוטבול אמריקני, רק שאצלנו לא קוראים לזה קוטרבק אלא פשוט קוואטר. בשלב הזה המוהל ציווה עליי להתיישב על הכיסא ולהחזיק את הנכד חזק חזק כדי שלא יברח. עשיתי כמצוותו, המוהל עשה מה שצריך לעשות והילד בכח רק קצת, מה שאומר שאפשר להיות רגועים: הוא לא קיבל את התכונות שלי. ואז, כשהכול נגמר ורציתי לקום מהכיסא וללכת לאכול, הגיע מישהו שאני לא מכיר ונעמד מולי בציפייה.

"סליחה", אמרתי לו, "אתה חוסם לי את הדרך".
"תברך אותי", הוא ביקש.

בירכתי אותו בשבת שלום רוב דגן ותירוש. בתגובה הוא הרכין את ראשו וחיכה. "ברך אותי, סנדק", הוא לחש. שמתי את ידי על ראשו ובירכתי אותו בבריאות טובה, באריכות ימים ובהצלחה בלימודים. לבא אחריו הוספתי זיווג הגון, הבא בתור קיבל ממני גם יראת שמיים, פרנסה טובה ואיחולי משכנתא בריבית משתלמת. בזה אחר זה התייצבו לפניי בני ישראל ביראת כבוד ובהרצנת ראש. חלק מהם ניסו לנשק לי את היד, כאילו אני באמת איזה דון, או מינימום דביר קורליאנונה. אחרי המבורך העשירי הכנסתי לרשימה נחת רוח, חן וחסד, זרעא חיא וקיימא ואמונה וביטחון, ליתר ביטחון. לצד הכיסא עמדו כל הזמן בני המשפחה שלי וניסו לסמן לי כל מיני דברים עם הידיים, אבל אני לא עניתי להם כי הדון הוא שנותן את הטון, וחוזר מזה לא יכולתי לסמן להם בחזרה כי הידיים שלי היו מונחות על כל מיני ראשים של אנשים.

"אם אפשר..." אמרו בני המשפחה.
"אפשר ברכה אבל יש תור", אמרתי, "קחו מספר".
"אם אפשר שתקצר בברכות", הם המשיכו, "אנחנו רעבים ומחכים לך לקידוש".
"אף פעם", ציטטתי את דון קורליאנונה, "אף פעם אל תגידו בקול את מה שאתם חושבים".
"אף פעם אל תלך נגד המשפחה", הם גמלו לי.
"ריספקט", דרשתי מהם, "או כמו שאומרים אצלנו בסיציליה - ריספטו".

"בשביל כבוד צריך לעבוד. יאללה, בוא לקידוש", הם החזירו אותי באבחה אחת מאיטליה לנתניה וטוב שכך, כי כשסיציליאנים מתעצבנים הם שולחים מישהו לישון עם הדגים, ואני בכל זאת מעדיף את הדגים שלי בצורת הרינג.

ובזה תם הטקס, השעון צלצל חצות היום ואני הפסקתי להיות גודפאדר סיציליאני וחזרתי להיות סתם יהודי פשוט שמספר בדיחות אבא. העיקר שיש לי נכד חדש, ושזכיתי להיות בברית שלו ולפגוש את אליהו. אם כי, לא נעים לי להגיד, שכחתי לשאול אותו אימתי קאתי מר. ●

אם התינוק מקבל את התכונות של הסנדק, אולי כדאי לוותר. הנכד הטרי

זה משחק מאוד נחמד: כל אחד מהנוכחים מקבל את התינוק ואז מוסר אותו למישהו אחר, שמעביר אותו למישהו אחר, שמעביר אותו לבא אחריו, וככה התינוק מתקדם מיד ליד עד שהוא מגיע לטאץ' דאון. זאת אומרת לכיסא של אליהו. זה כמו קוטרבק בפוטבול אמריקני, רק שאצלנו לא קוראים לזה קוטרבק אלא פשוט קוואטר

אחרי צאת השבת התקשר הבן. "מזל טוב", הוא אמר, "נולד לך נכד".
"מה?" שאלתי, מבוסס עדיין מהיין של ההבדלה, "מה נולד?"
"בן", הוא אמר, "נולד לי בן".
"אז למה אמרת נכד?"
"אוקיי, אבא", אמר הבן, "עכשיו אתה סתם ממציא בדיחות לא מצחיקות ל'בשבע'".
האמת היא שזה בא לי בהפתעה גמורה. ידעתי שהבן שלי ואשתו המקסימה בהיריון (אם כי לא הרבה זמן, בקושי תשעה חודשים), אבל תאריך הלידה המשוער היה ביום ראשון, מי היה יכול לשער שהיא תלד דווקא בשבת. אומנם ביום שישי הוא אמר לי שהם ערוכים כי נראה להם שמשוהו זו עם הצירים, אבל חשבתי שהוא מדבר על הצירים של הדלת. איך יכולתי לדעת שעומד להיוולד לי נכד חדש?
"דגע", ניסיתי לקחת אוויר, "זה בן?"
"כן".
"בטוח?"
"ככה הוא טוען".
"זאת אומרת שהברית אמורה להיות בשבת".

כי כל היפוי ביהדות זה הספונטניות. חתונה אפשר לתכנן, גם עם בר מצווה אפשר איכשהו לשחק, על ברית מילה אומרים תודה ומה שבא בא. הברית של הבן, זאת אומרת האב הטרי, הייתה למשל ביום שישי. עד היום אני זוכר איך אחד הנוכחים ניגש אליי אחרי הטקס והתלונן ברוגז: "מי עושה אירוע ביום שישי? אנשים עוד צריכים לחזור לשבת הביתה!"
"כן, הברית בשבת", אמר הבן, "אגב, אתה הסנדק".
"אני? למה אני?" נדרכתי. כי להיות סנדק זה כבוד גדול, ואני תמיד משתדל לברוח מכיבודים, כי ידוע שמי שבורח מהכבוד הכבוד רודף אחריו וככה כולם חושבים שאני נורא עניו ואף אחד לא עולה על זה שבעצם אני רודף כבוד אובססיבי. מה עוד שאם נדבר גלויות, לכל גבר יהודי יש קצת רתיעה מהכיסא של אליהו בגלל שהתת'מודע שלו זוכר מה קרה לו בפעם הראשונה שהוא היה שם.
"בפעם שעברה הסנדק היה הסבא השני. עכשיו תורך", אמר הבן, והלך לבשר על הבן החדש לבני משפחה שיודעים לשמוח גם בלי לספר בדיחות אבא.

למה אין לך כובע

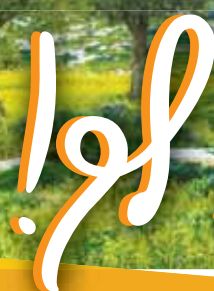
הימים הבאים עברו עלינו בתכנונים ובחינת אפשרויות לקראת הברית. שכן, אם עדיין לא הבנתם, אינה דומה ברית ביום חול לברית בשבת, ואינה דומה ברית בשבת לברית בשבת שצמודה לשבועות, ואינה דומה ברית בשבת שצמודה לשבועות לברית בשבת שצמודה ליומיים של ראש השנה, אבל זה לא המקרה שאנחנו מדברים עליו אז למה להתעסק בזה עכשיו. בכל אופן, ביום חמישי נזכרתי שהטילו עליי להיות הסנדק ושאני צריך להשיג לעצמי כובע.
"למה כובע?" תמה ידיד שלי שמבין בנושא, "ובבקשה, בבקשה אל תגיב לי עכשיו בבדיחה שכוללת את המילים למה וכובע".
"אני הסנדק", אמרתי, "סנדק צריך כובע".
"אתה יודע מה זה אומר להיות הסנדק, נכון?"
"בוודאי", אמרתי, "אני יושב על כיסא וכולם מנשקים לי את היד. כשהילד גדל אני דואג לו, ואם מישהו מתנכל לו אני שם לו ראש של סוס במיטה".
"למי?"
"למתנכל".
"למה?"

"זה מה שעשה הסנדק. לא ראית את הסרט?"
"אתה חי בסרט", הוא נאנח, "עזוב אותך מסיפורים על המאפיה, סנדק בברית זה תפקיד חשוב מאוד. אומרים שהתינוק מקבל מהסנדק את התכונות שלו".
"באמת?" אמרתי, ופתאום עלה בדעתי שאולי בכל זאת עדיף שמישהו אחר יהיה הסנדק.
"בוודאי", אמר הידיד, "ואחר כך אתה מברך את כולם".

קמפוסים עם אשכולות

מיטב המרצים, המדריכים והרכזים

אחכים!

סמליון בת עמי

קמפוס מישור החוף

תאריך: 13-18.8.23

רכזת: סגולה זמירי
1700 ₪ | ללא לינה

קמפוס ירושלים

תאריך: 9-21.7.23

רכז: אורי אוחיון
2100 ₪ | ללא לינה

קמפוס גליל תחתון

תאריך: 9-14.7.23

רכז: משה הומינר
1700 ₪ | ללא לינה

קמפוס אילת

תאריך: 7-12.1.24

רכז: שלמה בוסקילה
1700 ₪ | ללא לינה

קמפוס גליל עליון

תאריך: 3-8.9.23

רכז: מעיין ארד
1700 ₪ | ללא לינה

קמפוס שפלה והר

תאריך: 3-8.9.23

רכז: אביחי ברג
1700 ₪ | ללא לינה

קמפוס מדבר יהודה

תאריך: 28.1-2.2.24

רכז: אסף דל
2200 ₪ | שני לילות וא.ערב

קמפוס גולן

תאריך: 18-23.2.24

רכז: אסף סלע
2600 ₪ | כולל לינה וא.ערב
1800 ₪ | ללא לינה וא.ערב

קמפוס נגב

תאריך: 11-16.2.24

רכז: יאיר אלמקיים
2600 ₪ | כולל לינה וא.ערב
1800 ₪ | ללא לינה וא.ערב

קמפוסים קיימים

קמפוסים חורף

לפרטים ולהרשמה:

053-468-3128 ☎

www.eshkolot.org | 08-6630030

10% הנחה
לבוגרות
אשכולות

זו רק אני והמטפחת שלי

נשלטת, מטומטמת, לא משכילה אבל מאיימת: בימי השנאה הללו אישה שיוצאת למרחב הציבורי עם מטפחת שבחרה לעטות לראשה צריכה להיאבק בחומה של סטיגמות מכוערות ולסכוג ביטויי אלימות ממחנה המוארים

איור: שאול גרד

אני לא לוקחת קשה את הביקורת שאנשים כותבים לי, אפילו לא את העלבונות האישיים. רק סוג אחד של תגובות גורם לי לכעוס באמת. כשמטיחים בי שיש לי מגבת על הראש, או אבטיה, כשכותבים שהמטפחת קשורה חזק מדי ולא מאפשרת לי לחשוב, כשמכניסים אותי לשק אחד עם כל מי שנראית כמוני בגלל כיסוי הראש שלי ובלי להתייחס לגופם של דברים.

חברה טובה שהיא גם יועצת תקשורת אמרה לי פעם: אם את רוצה להשפיע בזירה הציבורית, אם את רוצה להיות עיתונאית לא רק בתוך המגזר שלך, תחליפי את המטפחת לפאה. אם תשקיעי בפאה יפה, כזאת שנראית טבעית, לא תהיי יוצאת דופן במרחב. אנשים בכלל לא ידעו שאת מכסה את השיער שלך, וככה תוכלי לעוף.

25 שנה אני הולכת עם מטפחת. 25 שנות נישואים. כיסוי הראש הוא חלק מהזהות שלי, מהאופן שבו אני חיה את חיי, מהבחירה שלי לקבל על עצמי את עולה של ההלכה. בכנות? ההלכה הזאת איננה פשוטה לי. היא לא באה בכיף כמו שבת, חגים או תפילה. כל בוקר אני זוכרת למה אני מכסה את שערי, ואולי דווקא בגלל זה המצווה הזאת יקרה לי מאוד. לכן אני לא מקבלת את ההצעה להסתיר אותה ולהחליף אותה בפאה. כמוכן שאין לי שום בעיה עם מי שבוחרת לחבוש פאה. תעשה כל אחת מה שמתאים לה, אבל זה מה שנכון לי. אני מוכנה לשלם על זה מחיר, ואני משלמת.

אני עיתונאית. אני כותבת ומשדרת דברים שלעיתים מעוררים שיח ומחלוקת. אני לא לוקחת קשה את הביקורת שאנשים כותבים לי, אפילו לא את העלבונות האישיים. זו ההזדמנות של אנשים להביע את עמדותיהם ואלה טיבן של הרשתות החברתיות. רק סוג אחד של תגובות גורם לי לכעוס באמת. כשמטיחים בי שיש לי מגבת על הראש, או אבטיה, כשכותבים שהמטפחת קשורה חזק מדי ולא מאפשרת לי לחשוב, כשמכניסים אותי לשק אחד עם כל מי שנראית כמוני בגלל כיסוי הראש שלי ובלי להתייחס לגופם של דברים.

בשבוע שעבר כתבה סיון רהב-מאיר בטורה בידיעות אחרונות על השנאה שדתיים סופגים במרחב הציבורי. בתוך יממה זרמו אליה מאה סיפורי שנאה קטנים. הדוגמאות שהיא הביאה לא היו של דתיים אלא דווקא של דתיות, ונראה לי שלא סתם. ההתבטאויות שהיא ציטטה היו קשות. הייתה שם רוחמה בן יוסף, זמרת, יוצרת, תושבת תל אביב ואישה מאירת פנים שכל עיתותיה מוקדשות ליצירת חיבורים. לפני כמה ימים התהלכה בן יוסף בדיזנגוף סנטר וחטפה מאישה חולפת "תוריד את הסמרטוט הזה מהראש שלך". הגברת המוארת לא חסכה גם "לכי לעזאזל". בן יוסף סיפרה שבשתי חברות שלה שישבו בבית קפה הוטחה האמירה "אולי תחזרו למקום שממנו באתן" למרות שאחת מהן גרה כבר שני עשורים בתל אביב, ובכלל, לאן הן ילכו, להתנחלות? אישה אחרת קיבלה ריקה בעיר הפלורליסטית תל אביב ומוריה הרשקוביץ, אחות חדר מיון בשערי צדק, נחסמה על ידי אדם שלא נתן לה להיכנס למעלית כי היא "שייכת לכיפות הסרוגות האלה". בין הסיפורים של רהב-מאיר, ובין הסרטונים נוספי השנאה שמגיעים למסכינו אחת לכמה ימים, יש גם כאלה שמבטאים שנאה עזה לחרדים. אבל בואו נישאר רגוע עם המטפחת.

הקורבן המיידי של השנאה

השנאה היא אולי תופעה מוקצנת. אבל השיפוט האוטומטי וההסתייגמה המקטינה היו שם הרבה שנים קודם לכן. נכון, שיפוט לפי מראה חיצוני הוא כלי בסיסי במערכת יחסים בין בני אדם. בלעדיהם לא היינו יכולים לעבד את המידע הרב שזורם אלינו בלי הפוגה. אבל זה לא זה. לא מדובר בתבנית רגילה, כזאת שמארגנת את עובדות היסוד על האדם

שלפנינו. כשאנחנו נכנסות לחדר, אני והמטפחת, אנחנו צריכות להיאבק בכמה הנחות יסוד שיש לאנשים שמקבלים את פנינו. הראשונה היא שאם אני מכסה את ראשי אני נשלטת, שמיישהו מנמיך אותי, שאין לי זכויות. שמהמטבח יצאתי ואליה אשוב. זו הסיבה שמחאת השפחות, שבכלל לא צפיתי בה ונשים מכסות ראש אחרות לא צפו בה, פוגעת כל כך. התחושה היא שמי שמכסה את ראשה צריכה להוכיח שהיא אישה עצמאית, סוברנית, שיש לה דעות ומחשבות והיא החליטה בעצמה לשמור על המצווה הזאת. זה הכבל הראשון שעליי להשתחרר ממנו. ככל שאין לאף גבר, וגם חלק גדול מהנשים כבר השילו מעליהן.

התפיסה השנייה היא שאני מטומטמת. כן, פשוט כך. כי מי תסכים לציית לחוקים שכאלה? מעניין שבעולם שמתרפק על חזרה לשורשים, לאותנטיות, לבית אבא ולמטעמי סבתא, הזכות הזאת שמורה לניגונים ולאוכל אבל לא לשמירה והקפדה על מסורת.

התפיסה השלישית היא שאני אדם לא משכיל. גם כאן חובת ההוכחה עליי ועל חברתיי שנראות כמוני והן רופאות או מרצות או מהנדסות. אנחנו נדרשות להוכיח שאנחנו יודעות על מה אנחנו מדברות, שהשיח שלנו קוהרנטי.

האחרונה החביבה היא תפיסת האיום. בארץ נהדרת מככבת מוריה, המתנחלת המטומטמת עם הילדים המוזנחים. כן, כשרואים אותי יודעים בוודאות שאני עקרת בית (אני לא), מתנחלת (אני לא), ויודעים בתוך רגע את סך הערכים שלי (לא נראה לי שבאמת אפשר לנחש). אישה כמוני הרי כובשת שטחים בימים והורגת ערבים בלילות. גם את זה אני צריכה להפריך.

רגע, הערת ביניים: אני מעריכה מאוד עקרות בית. הבחירה להיות בבית, לטפח אותו, להיות שם בשביל הילדים והאיש היא מצוינת וזכותה של כל אישה לבחור בה. גם למי שבוחרת לגור ביהודה ושומרון מגיע שאפו. אני מצדיעה למי שמיישבת את ארץ המלכים והנביאים שלנו. אבל אל תחליטו בשבילי מי אני לפי המטפחת.

רבות מהסטיגמות האלה, שכבר הפכו למפגן שנאה מדאיג, קשורות להסתה אבל גם לחוסר היכרות. אין הרבה נשים שנראות ככה במרחב הישראלי-ציבורי. אין מספיק יוצרות מוכרות כאלה, אין עיתונאיות עוסות מטפחת על המסך הקטן, אין מספיק נשים שמשתתפות בפאנלים או מנחות טקסים על במות ציבוריות. זוכרים מה עשו ללינור אברג'יל שהנחתה את טקס הדלקת המשואות בליל יום העצמאות לפני ארבע שנים? "ניסיתי לצפות בטקס, אחרי דקה נמלטתי - המגישה חובשת לראשה תרבוש רב קומות", כתב השופט בדימוס עודד אליגון. רבים יצאו אז להגנתה של אברג'יל, אבל האמירה יצאה מהמקלדת, והיא משקפת את עמדתם של לא מעט אנשים, בין אם הם אומרים אותה בקול ובין אם הם שותקים. אבל בחיים האמיתיים ישנן עשרות אלפי נשים שהולכות יום יום בכיסוי ראש והן חיות את חייהן, פועלות טוב בעולם ועובדות במגוון מקצועות, שירותיים וחופשיים. בואו, אתם יודעים כמה כסף מגלגלת תעשיית המטפחות?

נשאר רק לתהות איך בעולם שבו השונה הוא המגניב והמחובר לעצמו הוא הסבבה, נשים שנראות קצת אחרת ומחוברות באופן עמוק למה שהן מאמינות בו נתפסות בצורה שלילית כל כך וכיום גם הופכות לקורבן המיידי של השנאה שיצרת המחאה. ●

זה לא רק פוסט,
זה קורה פה כל יום!

מלון הלגונה הכחולה

ריזורט הכפר היווני

yonik

חופשת קיץ בפאפוס קפריסין

טיסות

טיול בהרים

שופינג

טברנה

שייט ללגונה

גיפים

פארק מים

חו"ל הכי קרוב לבית

YONIK.CO.IL 052-770-4770

"דרך המזיקה
הצלחתי
לתרום יותר
להבנת
התפילה, וזה
מה שחשוב".
אלי יפה

כשהוא מנצח על הפילהרמוניות הגדולות בעולם, מקפיד אלי יפה על ציציות בחוץ ומוותר על לחיצת ידיים לנגניות; כשהוא מגדל את דור החזנים הבא בישראל, נלחם יפה לשרש טעויות נפוצות בנוסח ומעדיף תכילה מהלב על פני סלסול וירטואוזי. לרגל צאת ספרו החדש על נוסח התכילה, מספר המנצח הבינלאומי ואביהם המקצועי של חזנים רבים על הקשר בין אליהו הנביא למוזיקה קלאסית וגם על חזנים שמקנאים בפיג'מה שלהם

יוסף ארנפלד // צילום: מאיר אליפור

על הציציות, הסברתי ואמרתי לה: אני רוצה לבקש ממך משהו. אני משתדל לא לתת יד לנשים, כי אני רואה באישה יהלום, ורק בעלה יכול לגעת בה. האם תסכימי שבמקום לתת לך יד אתן לך פרח ואקוד קידה? 'בטח! איזו שאלה', השיבה, 'אני בטוחה שאם אתה תעשה את זה, האל ישמור גם עליי בזכות זה'. הקונצרט נגמר, מציאות כפיים. כפי שסיכמנו, באתי והגשתי לה את הפרח. 'הו, תודה אלי', היא אמרה בהתרגשות ונתנה לי חיבוק".

למרבה ההפתעה, יפה מתאר כי האתגרים הגדולים יותר למנצח שומר מצוות נמצאים דווקא בארץ. "פעם התיידדתי עם המנהל העסקי של התזמורת הפילהרמונית הישראלית, שבא לשמוע אותי בפראג. הוא התפעל בצורה מדהימה, התקדמנו לקראת

ק שה לפספס את אלי יפה על הבמה. כיפתו מתנוססת בגאווה על ראשו וציציותיו משתלשלות לצידי, גם כשהוא היהודי היחיד באולם. כשהוא נמצא בתפקיד המחייב של מנצח התזמורת, חזונו היהודי המובהקת מסייעת לו פעמים רבות להימנע ממצבים מאתגרים מבחינה הלכתית. כך למשל, כשיש נגנית ראשית והנוהג הוא שהמנצח לוחץ את ידה בסוף הקונצרט, מכין אותה יפה מראש ומשתף במנהג שלו שלא ללחוץ ידיים לנשים. הבקשות כמעט תמיד נענות בחיוב, אולם לעיתים הן הובילו אותו לסיטואציות יוצאות דופן. באחת השנים ניצח יפה על תזמורת ב-Royal Academy of Music בלונדון, שבה ניגנה סולנית, נוצרית אדוקה מאוד. "היא שאלה אותי

"המטרה שלי היא להביא את המוזיקה היהודית שלנו לבמות בעולם. לעשות מזה קידוש השם". יפה מנצח על התזמורת הסימפונית ירושלים

"פעם התיידדתי עם המנהל העסקי של התזמורת הפילהרמונית הישראלית, שבא לשמוע אותי בכפראג. התקדמנו לקראת שיתוף פעולה, אך אז הוא פתאום אמר: 'אולי תכניס את הציציות?'! הלכתי לרב קוליץ, והוא ענה לי שאני יכול להכניס את הציציות, כי זה לא המנהג שלי אלא רק חומרה שלקחתי על עצמי. בסוף החלטתי שאני לא מוכן להתפשר. אם לא רוצים לקבל אותי כך - לא אגיע"

כשחזר ארצה ידיו החלו להתמלא בעבודה. מנצח המקהלה בבית הכנסת היכל שלמה סיים בדיוק את תפקידו, והוא התבקש לקחת על עצמו את התפקיד. במקביל החל ללמד מוזיקה במתנ"ס גוש עציון. אך התפקיד החשוב יותר היה מינויו ליועץ התזמורת הקאמרית חולון, תפקיד שטמן בחובו אתגרים רבים. "יום אחד קיבלתי מהם זימון, ואומרים לי: תשמע, אנחנו מאוד נהנים ממך ואתה תורם לתזמורת, אבל יש לנו בעיה. הרבה נגנים מנגנים גם בתזמורת רעננה, ואנחנו לא מצליחים לתאם את תאריכי החזרות. אנחנו מבקשים ממך לקבל אישור מהרב שלך לעשות חזרות בליל שבת", הוא נזכר. "אני מצטער, אני לא עושה את זה, השבתי בלי להסס, אך הם התעקשו שאבקש אישור מהרב שלי. אמרתי להם: אין דבר כזה אצלנו. אני לא קונסרבטיבי ולא רפורמי".

זו לא הייתה הפעם היחידה שבה התבקש לעבוד בשבת. "כשלמדתי בלונדון התקיימה תחרות חשובה שבה כל אקדמיה באנגליה שולחת נציג לתחרות. הזמינו אותי להיות הנציג שלהם, אבל אמרו לי שזה בשבת בבוקר. אמרתי להם: 'תראו, אני רוצה לזכות בפרס, אבל שבת'. 'תבקש רשות מהרב', הם אמרו, אבל כמוכן שלא הלכתי". עיקר הקריירה של יפה הושקעה במוזיקה, על אף שכאמור הוכר גם בכישרונו כחזן. הבחירה שלו בין שתי הדרכים הייתה מודעת: "כששאלו אותי פעם למה אני לא חזן בעצמי, עניתי שאני לא חושב שאני מספיק טוב. אבל מצד האמת, אני מרגיש שדרך המוזיקה הצלחתי לתרום יותר לעולם התורה ולעולם התפילה, להבנת התפילה. וזה מה שחשוב".

"חזן צריך אוזניים ולב"

לצד הקריירה האישית שלו, יפה משקיע רבות בפיתוח עולם החזנות והכשרת הדור הבא. כבר שנים רבות שהוא משמש כמנצח מקהלת בית הכנסת הגדול בירושלים, וכן מנהל את בית הספר לחזנות בפתח תקווה. רבים מבני הדור הנוכחי של החזנים ברחבי העולם הם מתלמידיו. בשנים האחרונות עמל על ספר חדש שרואה אור בימים אלה בשם 'נוסח התפילה'. "מדובר בספר תווים המיועד לבעלי תפילה וחזנים, שנותן מענה מהו נוסח התפילה וכיצד להתפלל", הוא מסביר. "במשך השנים נוסח התפילה עבר תהפוכות רבות, וכתוצאה מכך השתרעו לתוכו לא רק מנגינות זרות אלא גם שגיאות בפיקוס המשפטים. למשל 'לך ענו שירה, בשמחה רבה ואמרו כולם'? זה לא נכון. 'לך ענו שירה בשמחה, ואמרו כולם מי כמוכה'", הוא מדייק את סימני הפיקוס שמשנים את המשמעות.

"הנוסח הוא טעמי המקרא של הסיידור", קובע יפה. "מה התפקיד של טעמי המקרא? רק מנגינה יפה? ממש לא! גם פרשנות. לא רק היגוי אלא גם פרשנות של המילה. אני מנסה להעביר את הנוסח בצורה אומנותית. לא כל אחד יכול להתמודד עם כל מיני דרישות טכניות, אבל ככה זה גם במוזיקה הקלאסית. לא כל אחד יכול לנגן קונצ'רטו של בטהובן בכינור. יש עשרות כנרים שלא מסוגלים. אבל אני מנסה להעביר איזושהי מודעות להבנה ולא רק לידע. אדם צריך להבין נוסח, ולא רק לדעת נוסח. אותו הדבר גם בטעמי המקרא.

"לא מזמן הגיע לכאן תלמיד שלי. שאלתי אותו: על מה אתה רוצה לעבוד איתי היום? הוא ענה: על 'ה' מלך' של יוס'לה רוזנבלט. ביקשתי שישיר את זה. הוא שר, אני ליוויתי, ואז אמרתי לו: אתה יודע מה? היום אין לך שיעור. בוא נלמד

שיתוף פעולה, אך אז הוא פתאום אמר: 'אולי תכניס את הציציות?'. החלטתי לעשות שאלת רב והלכתי לרב קוליץ. הוא ענה לי שאני יכול להכניס את הציציות, כי זה לא המנהג שלי אלא רק חומרה שלקחתי על עצמי. אבל בסוף החלטתי שאני לא מוכן להתפשר. אם לא רוצים לקבל אותי כך - לא אגיע".

פרופסורה בפולין

אייקון החזנות והמוזיקה הקלאסית אלי יפה מציין בימים אלה חמישים שנות פעילות מוזיקלית. יפה, נשוי לז'קלין ואב לשלושה בנים, נולד בירושלים לפני כ-70 שנה וגדל עם אתגר לא קטן: מחלת הפוליו. "אני בוגר פוליו, יש לי פרופסורה בפולין", הוא צוחק. "זה הגביל אותי מבחינת משחקים כילד. בתור ילד, הנפש שלי הייתה רגישה יותר. היו צוחקים על הצליעה שלי, זה לא היה הכי נעים. היום אני צוחק על הצליעה שלי בעצמי, אבל בתקופה ההיא לא היה לי ביטחון עצמי".

דווקא מתוך חוסר ביטחון עצמי הפך יפה להיות ילד פלא. "בבית אהבו חזנות, אהבו מוזיקה", הוא מעיד. "לפני הקמת היכל שלמה בתשי"ח התפללנו אצל הרב הרצוג זצ"ל. יום אחד אבא שלי הביא לשם את החזן משה שטרן, עלם צעיר לימים עם מקהלה. זה היה כל כך מוצלח שהוא החליט לפתוח בהיכל שלמה בית כנסת שיהיו בו חזן ומקהלה. הרעיון הוא יישום הפסוק 'במקהלות ברכו אלוקים'. כך כנסתי למקהלת הילדים של בית הכנסת היכל שלמה, שם ינקתי את ראשית ידיעתי בחזנות ובמוזיקה בכלל. היה לי קול לא רע ובתוך זמן קצר הפכתי לסולן".

בגיל 14 התחלף לו הקול, מה שהוביל אותו לקחת פסק זמן מהמוזיקה, פסק זמן שהשתלב עם תחילת לימודיו בישיבה תיכונית בקריית משה 'הימלפרב תורני'. לאחר מכן, לפני גיוסו לצה"ל, למד חצי שנה בישיבת הכותל. בגלל מחלת הפוליו קיבל פטור מהצבא, אבל הוא החליט לא לוותר. "היה לי פטור, אבל החלטתי שאם אני יכול לתרום משהו, ולו הקטן ביותר - אעשה זאת".

העבודה המשרדית שעליה הופקד בלשכת הגיוס בירושלים אפשרה לו ללמוד בשעות הצהריים באקדמיה למוזיקה. את האקדמיה סיים בהצטיינות בתואר אומן, המקביל לתואר שני. משם עבר ללמוד באקדמיה המלכותית בלונדון, שם קיבל מלגת הצטיינות, וסיים בקונצרט שבו ניצח על תזמורת גדולה שביצעה סימפוניות של מאהלר. כשחזר ארצה השתתף בכיתת אומן בניצוח אצל ליאונרד ברנשטיין ואיגור מרקביץ' והתחיל לכתוב ולנצח.

התחלת בתור חזן במקהלה בבית כנסת, ופתאום הלכת לאופרות וקלאסיקות? זה הולך ביחד?

"הלחנתי יותר ממאה פרקי חזנות. כל צליל הכי קטן עבר ביקורת, למה הוא נמצא שם. חוכמה בגויים תאמין - דרך המוזיקה הקלאסית, למדתי להבין לעומק את פרשנות המוזיקה: סימפוניות של מאהלר, אופרות של ורדי, הסימפוניות של מוצרט, פולחן האביב של סטרווינסקי ועוד יצירות שעליהן ניצחתי. ניצחתי פעם על האורטוריה אליהו של מנדלסון - אורטוריה תנ"כית על אליהו הנביא. תוך כדי שלמדתי את היצירה המוזיקלית לקחתי את הטקסט ולמדתי אותו עם רש"י ומפרשים ואמרתי לעצמי: מה רבו מעשיך ה'! המוזיקה של מנדלסון כל כך תואמת את הפירוש של רש"י, של רד"ק. הייתי המום. אתה רואה את הכיוון שהקב"ה מנחה אותך".

ברא כרעותה, וימליך מלכותה בחייכון וביומיוכו'. זה דבר שנובע מהשתרשות של שגיאות שצריך לתקן".

המוטו שמשנן יפה לתלמידיו הוא שהחזן צריך שיהיו לו אוזניים ולב, לפני שהוא צריך קול. "יש הלכה מפורסמת בהלכות שליח ציבור בשולחן ערוך שחזן שרוצה רק להראות איזה קול יפה יש לו נמצא בבעיה לעבור לפני התיבה", הוא מזכיר. "המטרה היא שיתפללו כדבעי, עם לב ועם הבנה. אני לא חזן גדול, אבל כשאני מתפלל אני יוצר עניין כי אני מנסה לדייק. אני מנסה להיות בהיר ביטוי. אני שואל את התלמידים שלי: כל צליל שיוצא מכך, אפילו הקצר ביותר, כל סלסול, חייב להיות שם? אם לא, אל תביאו אותו. לא להגיד לי שזה יפה. זו לא סיבה מספקת. אני מאמין שבשנים האחרונות יש יותר נטייה להבנה".

עד לפני כמה שנים ארגן יפה לפני הימים הנוראים סדנת חזנות בקיבוץ לביא ("כתוב בגמרא: חייב אדם לסדר תפילתו קודם ראש השנה", הוא מנמק), לשם היה מביא את טובי

חברותא. לקחנו את פרק צ"ג בתהילים, ישבנו, למדנו 'ה' מלך' פסוק פסוק עם רש"י, עם רד"ק, מצודת ציון, מצודת דוד, ואז ביקשתי ממנו: תשיר את זה עוד פעם. הוא שר את זה אחרת לגמרי, בלי לשנות צליל אחד מהיצירה. למה? כי הייתה הבנה. צריך לא רק לדעת להתחזן, לדעת זה עשירה אחוזים. כל השאר זה הבנה".

בעבר הייתה סטיגמה חזקה מאוד שרוב החזנים ניגשים להתפלל לצורכי פרנסה ופחות כחלק מעבודת ה'.

"בתקופת התלמוד חזן היה שמש. כך כתוב גם במסכת סוכה ובמקומות אחרים. במשך הזמן התווספו להן דרישות אומנותיות, והחזן הפך להיות תפקיד מוזיקלי. דא עקא, רבים מהחזנים או שלא ידעו עברית, או שלא ידעו מוזיקה. היו מעט מאוד אנשים שידעו גם וגם. זה גרם לכל כך הרבה שגיאות שהשתרשו בנוסח", אומר יפה בצער. "למשל, בעדות אשכנז כשאומרים קדיש הם מפסקים אחרי 'בעלמא די ברא כרעותה וימליך מלכותה'. המשנה ברורה אומר: 'בעלמא די

צילום: מאיר אליפור

מתפללים".

"לנוסח התפילה, שאותו עיצב לנו המהרי"ל, קוראים נוסח מסיני, כי הוא חשוב כאילו בא מסיני", הוא מגלה ואף מביא סיפור מצמור: "בתו של המהרי"ל מתה בדמי ימיה, והוא קיבל על עצמו את הדין כי שינה מנגינות בימים הנוראים. הגמרא במסכת תענית אומרת: 'כל השונה בלא רינה והקורא בלא שירה, עליו הכתוב אומר: וגם אני נתתי לכם חוקים לא טובים'. מסבירים בעלי התוספות במקום שתוך כדי השירה אנשים, בעיקר כאלה שאינם באי בית הכנסת, יודעים איפה אתה נמצא. כך למשל הפיוט 'כל נדרי'. כל קדושתו באה מהמנגינה. הגאונים בזמנו התנגדו לאמירתו, כי זה עורר אנטישמיות. הגויים אמרו: היהודים מבטיחים ולא מקיימים, הם עושים התרת נדרים. הם לא הבינו את העניין העמוק של 'כל נדרי'. אבל עיקר חשיבותו של 'כל נדרי' היא המנגינה שעד היום לא יודעים מי כתב אותה. גם מלחינים שאינם בני ברית השתמשו בה. זה מלמד על חשיבות הניגון".

לנצח בעיניים עצומות

במהלך השנים ניצח יפה על תזמורות שונות ברחבי העולם, בהן התזמורת הסימפונית של פראג, התזמורת הפילהרמונית המלכותית בלונדון, הסימפונית של בולטימור, ברצלונה, מקסיקו, הקאמריות של וינה וציריך, תזמורת רדיו וינה, האופרה של בודפשט, תיאטרון בולשוי ועוד. "הבאתי תוכניות חדשות, שכללו גם פרקי חזנות וגם מוזיקה קלאסית", הוא מתאר. "אם לא העם היהודי, לא הייתה מוזיקה דתית בכלל. העם היהודי העניק לעולם שתי מתנות: את התנ"ך, ומוזיקה כחלק אינטגרלי מעבודת הקודש. כל הדתות המונותאיסטיות לקחו את זה מהעם היהודי. אם לא הייתה המוזיקה היהודית אז לא היה ורדי וקוויאם ושאר יצירות מפורסמות. הם לקחו את זה מאיתנו".

המטרה הייתה להביא אל הבמות הגדולות נישא חדשה: "להביא את המוזיקה היהודית שלנו, הישראלית, לבמות בעולם. לעשות מזה קידוש השם. קודם כול, פרקי חזנות. שנית - סימפוניות של מאהלר, שהיה מלחין יהודי, עבודת הקודש של בלוך ויצירות תנ"כיות אחרות. לאחרונה ביצעתי יצירה של מלחינה ישראלית על ספר דניאל. כתבתי אורטוריה על

צילום: באריבות ב"כ הגדול

"אני אומר לתלמידים: עדיף לוותר על סלסול אם לא באמת צריך אותו שם". תלמידי בית הספר לחזנות

"נוסח התפילה הוא קודש קודשים. עובדה שקוראים לזה נוסח מסיני. אנחנו צריכים לשמר את זה. כל המדינה סערה כשבמהלך ההפגנה בבני ברק התחילו לשיר 'שלום עליכם' ואחד המפגינים, חילוני למהדרין, שם את הדגל על הראש שלו והתחיל לבכות. האותנטיות היא דבר חשוב. אלה השורשים שלנו"

גדול, ופה בארץ החזנות היא תחום נישתי. הדור הצעיר פחות שומע חזנות בשעות הפנאי שלו.

"כי החזנים היום רוצים לחקות את קוסוביצקי, וזה לא קוסוביצקי. חזנים האריכו את התפילות שלא לצורך ולאנשים נמאס, יש להם יום חופש אחד. חזנים שאין להם את הידע שהיה לדורות הקודמים מנסים לחקות אותם, ורואים שזה רדוד", הוא מסביר. "הדור הצעיר פחות מוצא את עצמו בגלל ירידת הדורות שבחזנות. קודם כול, החזנים לא לומדים. דבר שני, וזה הדבר הגרוע ביותר, ההשפעה של כל מיני אלמנטים זרים שחדרו אלינו היא פשוט הרסנית. אם לא נשמור על הגחלת זה ייעלם".

השיחה הקולחת עם יפה היא הודמנות לתהות על קנקן של כמה מנגינות שמשמיעה ראשונית פחות מתאימות למילים שהולבשו עליהן. אחת מהן היא המנגינה השמחה בווידי ביום הכיפורים. "הרב סולובייצ'ק כתב בספרו 'על התשובה' שאדם שעושה תשובה ודונות נהפכים לו לזכיות. אז זו המנגינה, השמחה: 'אשמנו' - אני חזרתי בתשובה, אוי, אוי, אוי", הוא מסביר בפשטות ומטעים את המנגינה.

למה גם לקינה 'אלי ציון ועריה' יש מנגינה לא עצובה במיוחד?

"היא לא עצובה, היא מנגינת נחמה", מבהיר יפה. "זאת לא מנגינת קינה. פעם התפללתי בשבת חזון באיזשהו בית כנסת ושרתי את 'לכה דודי' במנגינת 'אלי ציון ועריה'. אחר כך הרב בא אליי, הוא לא רצה לפגוע בי ואמר: 'התפללת יפה מאוד, אבל תדע לך שאצלנו לא מתאבלים בשבת. זו מנגינה של שלושת השבועות, לא שרים אותה בשבת'. שתקתי, אבל זאת איננה מנגינת אבל, זאת מנגינת נחמה. לכן אומרים את זה רק בסוף הקינות".

על אף ההצלחה העולמית, את עיקר הסיפוק שלו שואב יפה מהכשרת הדור הבא של החזנים. "אני רואה שהתלמידים שלנו מתייחסים לתפילה ביותר הבנה, ביותר עומק, ביותר כוונה, ביותר רצינות. נוסח התפילה הוא קודש קודשים. עובדה שקוראים לזה נוסח מסיני. אנחנו צריכים לשמר את זה. כל המדינה סערה כשבמהלך ההפגנה בבני ברק התחילו לשיר 'שלום עליכם' ואחד המפגינים, חילוני למהדרין, שם את הדגל על הראש שלו והתחיל לבכות. האותנטיות היא דבר חשוב. אלה השורשים שלנו, בואו לא נאבד אותם".

המהר"ל מפראג, וכזכור לפני כמה שנים יצאנו יחד עם אברהם פריד לסיבוב עולמי של 'ערים מצדיעות לירושלים' ביוזמה של מוטי וברכה זיסר. בצרפת עד כדי כך אהבו את פריד, שהם חשבו לעשות איתו קונצרט מנויים", הוא נזכר.

איך מסתדרים בתפקיד כאדם שומר תורה ומצוות?

"כשמזמינים אותי לקונצרט בשבת, אני לא מגיע. הם יודעים שזה חלק מתנאי ההעסקה שלי. בנוסף לכך אני לא מנצח על מיסות. אני כן שומע, כי יש מה ללמוד מזה. חוכמה בגויים - תאמין. המון ניגונים שאנחנו שרים לקוחים מעבודה זרה, למשל מעוז צור בחנוכה - זו מנגינה סופר עבודה זרה. או למשל 'גדל אלוקים חי וישתבח' הוא שיר אהבה אנגלי, שאת מילותיו אני מנוע מלומר. בזמנו שאלו את הרב עובדיה יוסף בספר 'ביע אומר' חלק ו': מהו לקחת ניגוני עגבים ולהביא אותם לבית הכנסת? הרב טיקוצ'נסקי התנגד לזה, אבל הרב עובדיה מספר על הרב במצרים שהיה הולך לכנסייה הקופטית, עומד בחוץ, שומע את ניגוניהם ומביא את זה לבית הכנסת. הוא פוסק שמותר ואומר: יש קדושה בכל ניגון ועלינו לגאול אותו מטומאתו".

אתה מוזיקאי מוכשר ורב-תחומי, מה בעצם יש בתפקיד המנצח שאתה מוצא בו כל כך הרבה עניין?

"כמו שיש פסנתרן שמנגן על פסנתר, אני מנגן על תזמורת. ההבדל הוא שאני צריך לפני כן לשאת תפילה: 'עשה רצונם כרצוני, כדי שיעשה רצוני כרצונך'. הפסנתר הוא דומם. אני מנסה לחיות אותו. התזמורת היא אנשים חיים. אני צריך בנועם, בדרך ארץ ובשכנוע עמוק, לבקש מהם לעשות מה שאני מבקש - את ההשקפה שלי של המוזיקה".

אחד המאפיינים הייחודיים של יפה הוא יכולתו לנצח בעיניים עצומות במהלך כל הקונצרט. "בדרך כלל אני לא משתמש בתווים", הוא חושף סוד כמעט בלתי נתפס. כל תפקיד של כל אחד מ-70 הנגנים נמצא אצלו בראש. "אני מרגיש את הקשר יותר חזק עם הנגנים", הוא מסביר.

למה לווידי יש מנגינה שמחה?

בעולם הגדול המוזיקה הקלאסית תופסת נפח

צילום: ד"ר אסתר לב

אלומה לב

39

רווקה

תושבת מושב מחולה

מנחה קבוצות ומלמדת לימודי ימימה, כותבת ועורכת. מחברת הספרים 'עד שליכך יתנגן' ו'במלוא הדופק - רישומים של רווקות מאוחרת'

שמכה לפעמים במקומות לא צפויים. אבל אני שמחה שהרגשות שלי מדברים וחזקים למרות שלפעמים כואב להרגיש את הבדידות, הקושי והאכזבה כאשר שוב קשר לא צלח. אני מעדיפה לב פתוח ופגיע מאשר ייאוש טוטלי ולב סגור".

הכול מלמעלה // "זה קושי שהוא תעלומה גדולה מאוד בעיניי. לקח לי זמן להבין שהרווקות היא בהשגחה. כמובן שאני משתדלת ומנסה לעשות כל מה שאני יכולה כדי לשפר את איכות חיי וכדי להגיע נכון יותר לקשר ולזוגיות טובה, אבל יחד עם זאת אני מבינה שהרווקות היא מלמעלה".

ספר 1 // את ספרה הראשון 'במלוא הדופק - רישומים של רווקות מאוחרת', בהוצאת ידיעות ספרים, הוציאה לפני שש שנים. "כתבתי על המקום בנפש שמרגיש שהוא לא מצליח והוא לבד ושונה מכולם, והמון אנשים הביעו הזדהות עם הכתוב, גם לא רווקים. אני מדברת על הרווקות בהמון כנות כי אני רואה כמה זה משמעותי ועוזר לאחרים".

ספר 2 // בימים אלו יצא לאור ספרה השני 'עד שליכך יתנגן' בהוצאת ידיעות ספרים. הספר כולל 110 פרקים המקיפים את יסודות לימוד ימימה

מלמדת // "לאורך השנים אספתי חומרים מרתקים של ימימה, ובאחד הימים מלכה, אמא של סלעית הי"ד, הזמינה אותי לקרוא את המחברות שנותרו מהלימוד של סלעית אצל ימימה. לקחתי את המחברות אליי ואחרי עיון בכתבים הוצאתי מהם טקסטים שלמים מדהימים של ימימה. הרגשתי שארסנל החומרים שלי רחב והגיע זמני גם ללמוד וקפצתי למים. פתחתי קבוצות לימוד בירושלים וברמת גן".

כותבת // בקבוצה ברמת גן פגשה את הדסה בן ארי, שהייתה העורכת הראשית של ירחון הנשים דאו 'הלל'. "הדסה הציעה לי להיות עורכת תוכן של העיתון והלכתי על זה במשך כמה שנים יצירתיות ומרתקות".

הכנס // במשך שבע שנים הייתה אחראית על פרסום כנס בניין שלם. "במסגרת העבודה דאגתי לשלב בכנס יותר תוכן על נושא הרווקות ולקחת את הרווקות כחלק אינטגרלי מגלגל החיים". בשנים האחרונות מקדישה את זמנה ללימודי ימימה כמנחה ומלמדת של קבוצות רבות ברחבי הארץ. נוסף על כך עוסקת בעריכה ובכתיבת שיעורים וטורים לאור הלימוד.

רווקות מאוחרת // "אתגר לא צפוי,

התחלה // לפני 39 שנים, רביעית מתוך תשעה אחים ואחיות. "נולדתי בשושן פורים בירושלים. הדבר הראשון ששמעתי בחיי היה מגילת אסתר שאבא קרא לנו".

אלומה // שמה המלא הוא אלומה נחמה. "אני קרויה נחמה על שם סבתא של אמא שלי, שנפטרה חודש לפני שנולדתי. היא הייתה אשת חסד ופלפלית בקטע אחר. את השם אלומה הוספתי בגיל עשרים מתוך הרגשה וצורך פנימי חזק".

אבא // הרב צבי מרדכי (69), רב המושב מחולה. "לאורך השנים הקים וניהל את אולפנת צביה בעפולה, לימד במכינה ובישיבת ההסדר באזור, אבל עיקר עיסוקו הוא הרבנות של המושב. מאבא אני לומדת המון מסירות לכל דבר שהוא עושה, נאמנות ויושר פנימי למה שצריך האדם לעשות בעולמו".

אמא // ד"ר אסתר לב (65), "רופאת משפחה שמתפלת גם ברפואה משלימה. בעשור האחרון גם הצילום תופס אצלה הרבה מקום. אמא לימדה אותי מה זה לעמוד על שלי, להביע את עצמי ולהיות אדם שנושא בגאון את כל הטוב והמיוחדות שלו".

ילדות // כשהייתה בת שנה וחצי עברו הוריה למחולה. "זכיתי לילדות מושבניקית שמחה. אני זוכרת אותנו רצים בקיץ יחפים, קופצים מצל לצל בדרך לבריכה. תמיד בחוץ בדשא ועל השביל עומדים אופניים".

משפחה ברוכה // "בגלל שיש לי הרבה אחים וצפופים יחסית בגיל או גדלנו בבית מאוד מצחיק, עם המון חיים והרבה רעש". ביסודי למדה בבית הספר הקיבוצי המשותף (שקד) בשדה אליהו. בכיתה ד' למדה בבית הספר למחוננים בכפר תבור, "אבל מהר מאוד ביקשתי לעזוב כי רציתי להיות יותר כמו כולם".

אולפנה // בכיתה ט' עברה לאולפנת כפר פינס. "היו שם מרחבים, דשא והמון כיף. ברור שגם התגעגעתי הביתה מאוד. החברות הכי טובות שלי הן משם. סוג של גן עדן. היה שם המון חופש, ובגלל שהיו כל כך הרבה בנות הרגשתי באותן שנים שאני חייבת לבנות ולפתח את האישיות ואת מי שאני".

השירות // את שנת השירות החלה בחדר מיון בבית החולים שערי צדק, "אצל ד"ר דוד אפלבוים הי"ד בשנים של פיגועים קשים. די מהר קלטתי שזה לא בשבילי ושאי לא בכיוון ועזבתי". היא שבה לביתה במושב והפכה להיות קומונרית בבני עקיבא סניף מחולה. "הכרתי כבר את האנשים ואת המערכת וככה יכולתי לקדם הרבה דברים. זו הייתה שנה יפה וטובה".

לומדת // בשנה הבאה למדה במדרשת אביב ובמכון אורה ושנה אחר כך החלה בלימודי ארכיטקטורה באוניברסיטת אריאל, "תחום שקסם לי. היינו מלא אומונים שעובדים מאוד קשה ולומדים עד השעות הקטנות של הלילה. אבל עם הזמן התחלתי להתערער לגבי בחירת המקצוע ולהבין שאני לא עד הסוף במקום שלי. זה שלח אותי ללימודי ימימה".

לימוד // בשנה הראשונה באוניברסיטה החלה לראשונה בחייה ללמוד לימודי ימימה. קבוצת לימוד הוקמה לזכרה של תושבת מחולה סלעית שטרית הי"ד, שהייתה תלמידה של ימימה בעצמה ונרצחה בפיגוע. "בהתחלה הייתי צינית, אבל אמרתי לעצמי: בואי ננסה. היה לי מעניין או נשארתי. לאט לאט הבנתי שהלימוד משנה לי משהו בחיים, משנה לי את

במגרש הביתי

בוקר טוב

"אני מתעוררת מוקדם בבוקר אבל לוקח לי זמן להתחיל את היום. נוסעת ללמד מחוץ לבית או שמתחילה לכתוב במחשב". סדר היום משתנה לפי השיעורים שמלמדת באותו יום.

השבת שלי

"עדיין לומדת לעשות איתה שלום. מאפשרת מנוחה והתחדשות אבל גם מציפה את כל מה שחסר".

פלייליסט

הגבעטרון, נשמה קרליבך, שלמה ארצי וניגונים ישנים.

צלוח לופת

הרבי מלובביץ' זצ"ל. "בתשובות הכי פשוטות שלו מצאתי הנהגות חיים חכמות וישרות".

משאלה

"שכולנו נלמד להקשיב זה לזה לפחות עד סוף המשפט. ובאופן כללי שהרוחות יתמתנו ויירגעו מעט".

לפחית אותי

"בדידות, לא מתרגלים לזה. ותאונות דרכים".

כשאחיה צולה

"אשמח להקדיש הרבה זמן לבית שאקים בעזרת ה', ולהוציא לאור ספר שירה".

בצורה רחבה ומעניק כלים בסיסיים המסייעים בשלל אתגרי החיים ונוגעים לשורשי הנפש, כמו אהבה, פרידות, בדידות, קבלה עצמית, תפילה ועוד.

אוצרות // "הספר הזה הוא פרויקט חיי. הפרקים בספר נכתבו לאורך 19 שנים ויש בהם ציטוטים מקוריים של ימימה אביטל יחד עם הסברים והרחבות שלי. יש בי משיכה למילים של ימימה ואני מוצאת בהן אוצרות. הספר הזה פשוט היה צריך לצאת ואני מאמינה שהוא יכול להביא אור וטוב להמון אנשים".

מים רבים // "יש בספר פרק יפהפה שתמיד כשאני קוראת אותו אני פורצת בבכי. תוך כדי הכתיבה פתאום נפל לי האסימון שהרווקות היא קצת כמו הפסוק 'הנותן בים דרך ובמים עזים נתיבה'. המים מקיפים מכל מקום, ואני הולכת בתוך המים ולא בדיוק יודעת את הדרך. זו הבנה שהתעלומה הזאת של הרווקות, של מה, לאן ומתי - היא לא בידים שלי וזו בדיוק קריעת ים סוף בעיניי. זה פרק שנוגע בנימי הנפש שלי".

אם זה לא היה המסלול // "הייתי חוזרת לשדות האומנות, בעיקר ציור בצבעי שמן, דיו או מים".

גם הספרים של **סיון משתתפים בפסטיבל חודש הספר**

סיון רהבימאיר

לגדול!

54 סיפורים על פרשות השבוע ועל

ספרים 3

160-1

ספרים 5

220-1

למחפשים באור אפר להקס חתימה והקדשה!

יריעות ספרים

בבית לחקנון, באתר אספספס בחוקי 30.5.23-28.6.23, ע"פ המלאי הנכס, אין כפל מבצעים והנחות, ט.ל.ח. משלוח חינם עד הבית בדרישה מעל 199 ₪

והאהבה בטיב וישיבה

שבת פרשת בלק, י"ב תמוז (1/7/2023)

עם הרב אורי שרקי

במלון עץ הזית, ירושלים

פנסיון מלא

ארוחת ברמה גבוהה

כשרות מחודרת

ארוחות מצוינות, קבלת שבת בכותל המערבי

שבת תשובה במלון קסיה בירושלים

עם הרב חגי לונדין והרב עזרא כהן

שבת פרשת ניצבים ח' בתשרי (22/9/2023)

פנסיון מלא

המלון ממוקם בסמיכות לעיר העתיקה, משכנת שאננים נן הפעמון

אפשרות הנעה מחמישי והשתתפות במעמד הסליחות בכותל המערבי במחיר מיוחד

ארוחת כיד המלך

כשרות מחודרת

להרשמה לשבתות באתר מאובטח:

yeshiva.org.il/sales

או בטלפון: 079-5158555

הנחות לחברי ארגון המורים ע"פ הסכסוד השנתי

חנה קטן
chanakatan@gmail.com

בינה יתרה

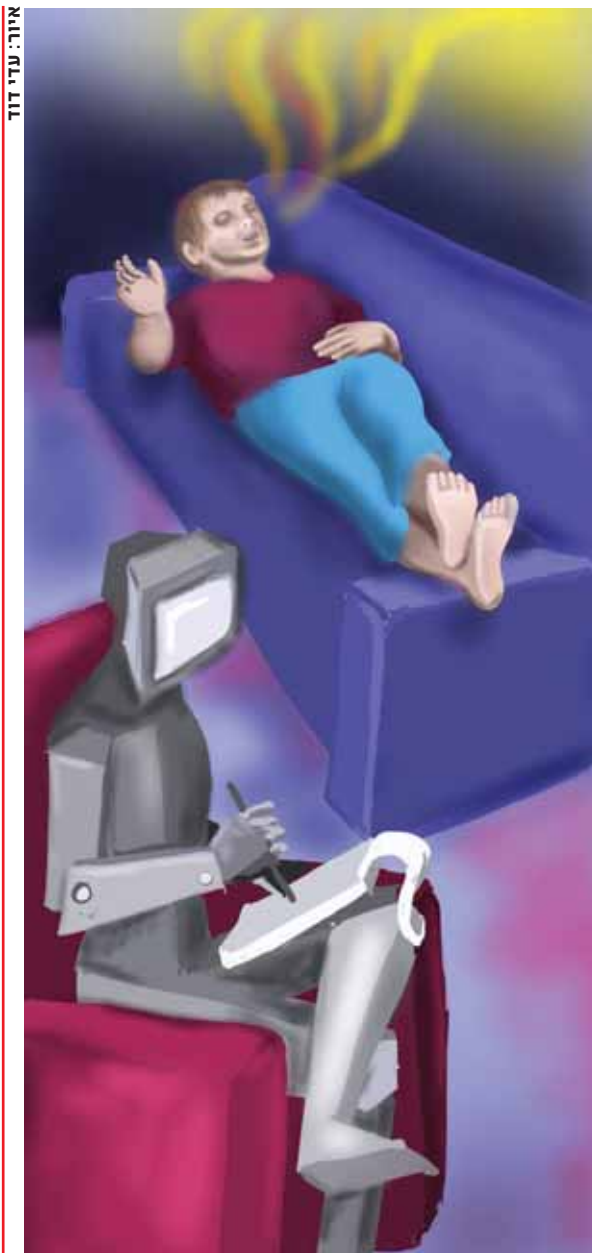
נשאלים ערבים. החוקרים מסכמים כי אמון ותקשורת, ולא רגשות לאומניים, הם הגורמים החשובים ביותר שמשפיעים על ההעדפות של המטופלים בנוגע ללאום של האחות המטפלת בהם.

בזמנו רעשו הרשתות כאשר רויטל סמוטריץ' ביקשה לאחר לידתה לשהות בחדר עם יולדות יהודיות. בעקבות המהומה והרעש התקשורתי שהסיפור הזה עורר הסביר בעלה, שר האוצר שלנו היום, שאין כאן טיפת גזענות ולא ניסיון לאפליה, הרי כל היולדות מקבלות בדיוק אותו טיפול ואותו שירות. מדובר פשוט בנוחות. למושך יומיים שלושה החדר הזה הוא חדר המגורים וחדר השינה של היולדות, וגם הסלון לקבלת אורחים. מחקר שנערך זמן לא רב אחרי האירוע התקשורתי הזה הראה עד כמה דבריו היו נכונים ומצא שרוב גדול מאוד של יולדות משני הלאומים העדיפו להיות בחדר עם נשים מהלאום שלהן. כן, הוא צדק.

לכל חולה יש סיפור. והתקשורת בין המטופלים למטופלים, שהיא כה חיונית להצלחת הטיפול, לא נעצרת רק בתרבות ושפה. רפואה נרטיבית (סיפורית) היא מתודה שהתפתחה בשני העשורים האחרונים, כחלק ממגמה בהכשרה הרפואית הדוגלת בגישה שממוקדת במטופל. היא משרתת את יכולות התקשורת והקשב של כל אנשי הצוות הטיפולי, ומביאה את סיפורי החולי של המטופלים למרכז הטיפול הרפואי כדי לבנות מערכת יחסים של אמפתיה. היא כוללת רכישת מיומנויות כמו כישורי הקשבה, קריאה וכתובה רפלקסיבית ואוטוביוגרפית על ידי הצוות המטפל, כדי לסייע למטפל לבטא את עצמו מול החולה באופן מובן ואמפתי, ולסייע לו לדבב את החולה ולהוציא ממנו את הסיפור שלו. יש מחלקות ילדים שבהן מבקשים מהקרובים לכתוב סיפורים על המטופל, ואת הסיפורים מצרפים לדוח הרפואי. הדבר מאפשר לצוות לפתח קשר טוב יותר עם הילד.

אפשר גם להקים בנק סיפורים לא כתובים. את המיומנות הזאת קל יותר לטפח ולתרגל. איך זה משפר את התפקוד של צוותי רפואה? קיימים מצבים רבים שבהם אין לנו את הזמן הנדרש לבניית מערכת יחסים, שהיא קריטית בהעברת מסרים ובניית אמון. שימוש בסיפורים או באנלוגיות ומטאפורות מחיי היומיום שלנו או של מטופלים שפגשנו מסייע למטופל שמולנו להבין טוב יותר את מצבו הרפואי. שימוש בסיפורים אישיים של מטופלים בצורה של שיתוף אישי, ושיתוף מקרים של מטופלים שעברו תהליכים דומים, מאפשרים למטופלים להביע את הדאגה והפחד הפרטיים שלהם בלי להיות מובכים. אני נוהגת לשתף מטופלות מסוימות בתהליכים רפואיים שעברתי באופן אישי, ולתאר איך התמודדתי ומה עזר לי. אני משתפת בסיפורי הלידות וההפלות שלי וגם בנושאים אחרים, ואני מרגישה שזה חשוב להעצמת המטופלים ולנרמול. זה מאפשר להם להזדהות ולהתמודד.

אני חושבת שלכל אחד יש סיפור. אם רק נקשיב יותר, נגלה אוצרות בלומים שחבויים אצל הסובבים אותנו. אני חושבת שנכון שכל אחד יכתוב לו זיכרונות סביב תקופת אמצע החיים, כדי שהסיפור שלו יסופר גם הלאה ויתגלגל לדורות הבאים. וגם אם יש קטעים קצת אפלים בעלילה, אפשר להחליט לדלג עליהם או לעשות להם מסגור מחדש, הרי לא מדובר בדוח משפטי. ויש גם אפשרות לבקש מהמבינה המלאכותית לעשות לנו שפצורים או אולי אפילו לכתוב בשבילנו את הביגרפיה. קטן עליה. ●

איור: עדי דוד

מחקר חדש העלה שרוב המטופלים במערכת הבריאות בישראל מעדיפים לקבל טיפול מאח או אחות מהלאום שלהם. הנבדקים ענו על שאלות ביחס למתן אינפוזיה, חבישה או מדידת לחץ דם ודופק, והתשובות היו מובהקות גם אצל נשאלים יהודים וגם אצל נשאלים ערבים. החוקרים מסכמים כי אמון ותקשורת, ולא רגשות לאומניים, הם הגורמים החשובים ביותר שמשפיעים על ההעדפות של המטופלים

מאריסטו עד באג 200. הפילוסוף אריסטו, שחי לפני יותר מאלפיים שנה, הביע ייאוש מהנוער של דורו, מהחינוך הקלוקל, מהחוצפה, מהבורות ומהפינוק, והוא צפה רעות לעם היווני ולתרבות היוונית. הוא צדק, אך חלפו עוד מאות שנים עד שהתרבות היוונית הגדולה, יפייפותו של יפת, ירדה מבמות העולם, והיא עדיין משפיעה עליו בצורה מסוימת גם היום. נבואות כגון אלו הן לפעמים קצת מוקדמות וגם מוגזמות.

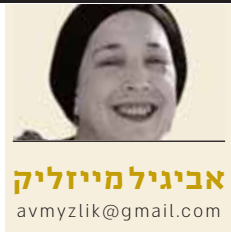
כך גם לגבי הנבואות השחורות וההיסטריה סביב ה־chatGPT. עברנו את מהפכת הקיטור ואת מהפכת החשמל ואת מהפכת הפלסטיק ואת מהפכת המחשוב, וכעת אנו עומדים לפני מהפכת הבינה המלאכותית. לפני כניסת המילניום השלישי התעורר חשש גדול שבאג 2000 המסתורי יגרום לקריסה של כל מערכות המחשוב בעולם, ובעקבותיה לפגיעה במשק החשמל והמים ובתחבורה. ברחבי העולם כססו ציפורניים וביטלו חופשות והעמידו כוננים, ובסוף הכול עבר בשלום - מיפן בקצה המזרחי של העולם ועד ארצות הברית במערב.

היום יש החוששים שהבינה המלאכותית עלולה להשתלט על חיינו, שהגולם יקום על יוצרו ונהיה כולנו תלויים בה. ואולי הבינה העלומה הזאת תחליט לסגור את השיבר של העולם כולו? אבל אני לא דואגת, לקב"ה יש שיטות פשוטות יותר לפגוע באנושות, אם הוא יחליט על כך (זוכרים את הקורונה?). כך שזו לא הבינה המלאכותית שתגרום לריבונו של עולם לעשות לנו בלגן...

מה יישאר לעובדי העתיד? אז המהפכה כבר כאן. אם נתמקד במיקרו ולא במאקרו, מתעוררים סימני שאלה בעקבות כניסת הבינה המלאכותית לחיינו. למשל, האם השינוי שיביא עמו עידן הבינה המלאכותית ישפיע על התעסוקה? יש מהחוקרים בתחום שהם אופטימיים מאוד. לדידם, הבינה המלאכותית דווקא תסייע לגמישות בשוק התעסוקה ולהכשרה מקצועית המתאימה למאפייני העובד, כולל השעות ביממה שבהן הוא כשיר לקלוט את החומר הלימודי. מומחים טוענים שבתוך כשנתיים, כ־40 אחוזים מהמקצועות היישומיים הנלמדים באקדמיה ישתנו באופן משמעותי. חלק ניכר ממה שלומד סטודנט להנדסה היום כבר לא יהיה רלוונטי בעוד כמה שנים.

בני מהנדס, ובין השאר הוא השתתף בשיפוץ מוזיאון מגדל דוד החדש בירושלים, ובקרוב יבנה את בית המקדש בעזרת ה'. אבל ייתכן שחלק גדול מהנוסחאות שהוא למד תהיינה בלתי רלוונטיות. וכאן הגמישות הממשלתית הולכת ותופסת מקום חשוב. ראש פתוח לחידושים ישרת את עובדי העתיד יותר מכל תכונה אחרת בעידן שיתחדש עלינו בקרוב. ויכולות כמו יחסי אנוש טובים ותקשורת בין-אישית טובה יישארו הכלים החשובים ביותר להצלחה בחיים בכלל ובתעסוקה בפרט. כשפלאי הטכנולוגיה נפגשים עם לב רגיש ונפש חפצת טוב, השמיים הם הגבול.

סמוטריץ' צדק. תקשורת אנושית אינה רק עניין של שפה אלא גם עניין של מנטליות ושל תרבות. מחקר חדש העלה שרוב המטופלים במערכת הבריאות בישראל מעדיפים לקבל טיפול מאח או אחות מהלאום שלהם. הנבדקים ענו על שאלות ביחס למתן אינפוזיה, חבישה או מדידת לחץ דם ודופק, והתשובות היו מובהקות גם אצל נשאלים יהודים וגם אצל

סודות המטבח של אמא

למרות מגבלות החיים הקיצוניים, אמא הצליחה לערוך לנו סעודות משפחתיות שהרגיזו את הנהלת הקיבוץ אבל השאירו לנו טעם ביתי לכל החיים

אין לי ספק שאת אהבתי לתחום האוכל קיבלתי בשלמות מאמא. אמא האהובה היא אחת הדמויות החשובות ביותר בחיי. היא הייתה אמא באמת נפלאה, חכמה, אוהבת, מקבלת, עם יכולת נתינה שאין דומה לה. תמיד יודעת מה כל אחד צריך עוד לפני שהוא ביקש, תמיד חושבת על אחרון הפרטים כדי לדאוג לכולנו. הלב של אמא היה כל כך רחב, שהיא יצאה לקריירה מאוחרת יחסית של עובדת סוציאלית. ההתמחות שלה הייתה באנשים שהחברה פחות החשיבה - תשושי נפש, קשישים, אנשים שהתקשו למצוא לעצמם מקום בעולם, והיא לקחה על עצמה את המשימה להיות המקום שלהם. ייתכן שדווקא בגלל שעזרה לקשישים כה רבים היא תמיד אמרה שהיא לא רוצה להזדקן - ומשמייס הקשיבו לבקשתה. היא נלקחה מאיתנו הרבה לפני שהיינו מוכנים לכך, בגיל 64.

להילחם דרך הסירים

אמא עליה השלום נולדה באלבי שבצרפת והייתה מפגן של קיבוץ גליות. הוריה הגיעו שניהם ממשפחות חרדיות בפולין, עברו דרך ספרד של מלחמת האזרחים ולבסוף בנו את ביתם בצרפת. על מורשת החרדיות של סבתא שמעתי פעמים רבות. אצל סבתא היו תמיד סירים ענקיים, מוסדיים, שהצליחו להאכיל אינספור עניים, פליטים, יהודים תלויים שנדדו בניסיון למצוא לעצמם רגע של מנוחה ונשלחו אחר כבוד למשפחת מחורבסקי, שם מצאו תמיד ארוחה חמה ואוון קשבת.

לסבי היה ניסיון מלחמתי ודרכו ספרדי שלא הסגיר את יהדותו. כשמלחמת העולם הגיעה לצרפת הוא הקים תא של לוחמים יהודים בריסטנס (מחתרת התנגדות לנאצים) ועסק לכל אורך המלחמה בהצלה של יהודים, הברחת תלויים מזון ומסמכים מזויפים, הסתרה של ילדים ואפילו לוחמה פעילה בנאצים.

וסבתא - נלחמה דרך הסירים. כל עוד התאפשר לה היא בישלה ללא הרף, עד שנאלצה אף היא להימלט ולהסתתר. כשהנאצים כבשו גם את דרום צרפת, שלח סבי את אמא ואחותה למגור של חסידי אומות העולם שהסתירו בנות יהודיות רבות תוך שמירה על יהדותן. סבתא ואחיה הבכור של אמא הסתתרו בכפר קטן בלב היערות עד סוף המלחמה. למזלם הרב המשפחה כולה ניצלה והתאחדה מחדש, וגם אז ביתם היה פתוח לרווחה והאכיל ניצולים רבים.

בתור ילדה לא הפסקתי להציץ לאמא ולבקש ממנה שוב ושוב שתספר לי על חוויות הילדות שלה. הייתי יושבת על ברכיה וחולבת ממנה עוד ועוד סיפורים, גם כאלו ששמעתי כבר כל כך הרבה פעמים. כשגדלתי הגשמת את החלום שאפילו לא ידעתי שאני חולמת וכתבתי ספר על הילדות שלה - ספר בשם 'מלכה' לה, שמספר את כל מה ששמעתי ממנה בתור ילדה. לצערי, היא כבר לא הייתה איתי כדי

להשלים את הפרטים החסרים, והייתי צריכה לקושש רסיסי מידע מאחיה ואחיותיה. אך הכתיבה הייתה בשבילי גם חוויה של נחמה. הרגשתי חיבור עצום אליה והייתה לי סיעתא דשמיא גדולה בעת כתיבת הספר.

עוגות זה לא מספיק

האוכל שאמא גדלה עליו היה תערובת של אוכל יהודי פולני, ספרדי, צרפתי, ואחר כך גם ארגנטינאי, לשם עברה המשפחה לאחר המלחמה. אומנם בקיבוץ לא יכלה אמא להמשיך את מסורת האירוח המפוארת שעליה גדלה, אך לפחות אנחנו זכינו לטעום ממעשה ידיה, ואין לי ספק שחלק גדול מההצלחה שלי בתחום הזה קשור אליה. רוב הזיכרונות המתוקים שלי מהילדות קשורים לחוויות שלי איתה במטבח. כמה אהבתי לעמוד במטבחון הקיבוצי הקטנטן של בית הוריי ליד פיסת השיש הסמלית, לראות איך היא מכינה מטעמים במהירות מדהימה (ובאותה מהירות גם משאירה אחריה מטבח מצוחצח), ללקק מהשאריות שהיא תמיד השאירה לי בנדיבות, לאכול ולצחק ולהנהנות ביחד.

בקיבוץ שלנו לא היה מקובל בכלל לאכול ארוחות בבית. כל הסעודות היו משותפות לכל הקיבוץ בחדר האוכל, אפילו בשבת ובחג - תמיד אכלנו שם. לאמא נשאר רק להכין עוגות - זו הייתה הדרך היחידה שלה לזכות אותנו במעשה ידיה. יום אחד היא החליטה שזה לא מספיק לה, ושהיא רוצה לפחות פעם בשבוע לשבת עם בני משפחתה הגרעינית לסעודה משותפת. היא החלה להכין ארוחה בבית בכל שבת בצהריים, ובקיבוץ ממש לא אהבו את העניין. היא נקראה לבידור במזכירות הקיבוץ, שם נופו בה, הודיעו לה שהיא הורסת את המורל הקיבוצי ואת רוח האחדות ודרשו ממנה במפגיע להפסיק.

אמא, שאולי ממנה קיבלתי את רוח המורדנות, נעמדה מולם בעוז והודיעה להם שלא מעניין אותה כלום, פעם בשבוע היא תאכל ארוחה פרטית עם בני משפחתה - ומצידה שיעיפו אותה מהקיבוץ. לתשובה כזאת הם כנראה לא היו מוכנים, ולא הייתה להם ברירה אלא להשלים עם החוצפה הנוראית של אמא. עד מהרה חברות קיבוץ רבות החליטו להצטרף למהלך, ובסופו של דבר כמעט לא הכינו בחדר האוכל ארוחות צהריים בשבת והסעודה הביתית הפכה להיות מעין מוסד קיבוצי.

כך זכיתי לטעום בילדותי מעדנים נפלאים רבים של אמא ותמיד התנדבתי להיות העוזרת שלה. למדתי ממנה שהכנת אוכל היא נתינה. היא ידעה להכין לכל אחד את מה שהוא אוהב, ולהראות לנו דרך המאכלים שלה עד כמה היא אוהבת את כולנו. נראה לי שזה היה הסוד הגדול ביותר בכישרון הבישול שלה, שאותו השתדלתי להפנים וליישם בעצמי - הלב שהיא הצליחה להכניס לתוך המנה ויכולת הנתינה המופלאה שהפכו את האוכל שלה לחוויה בלתי נשכחת. ●

אמא נעמדה מולם בעוז והודיעה להם שלא מעניין אותה כלום, פעם בשבוע היא תאכל ארוחה פרטית עם בני משפחתה - ומצידה שיעיפו אותה מהקיבוץ. לתשובה כזאת הם כנראה לא היו מוכנים, ולא הייתה להם ברירה אלא להשלים עם החוצפה הנוראית של אמא. עד מהרה חברות קיבוץ רבות החליטו להצטרף למהלך

הקציצות האדומות המופלאות של אמא

שיניתי קצת ממש, אני מודה. אני מכינה את הקציצות מבקר טחון והיא הייתה מכינה אותן מהודו, ולא מוסיפה להן בהרט. אבל חוץ מזה השאר הוא ממש המתכון הנפלא והטעים הזה של אמא, שפינק את כולנו במשך שנים רבות.

6-5 מנות

מן בישול:
30 דקות

דרגת קושי:
קלה

לרשם:

- 3 כפות מלח זית
- 3 עיני שום כתושות
- עגבנייה אחת מאוררת
- 3 כפות גדושות של רסק עגבניות
- 2 כפות פפריקה מתוקה במלח
- מלח ופלפל ומצ'ט סוכר
- כפית אבקת מרק בטעם עוף (לא חובה)

- חצי קילו בשר טחון (אוף, הודו או בקר)
- ביצה אחת
- ביצה אחת קלוק
- 4 עיני שום קלופות
- 3-4 כפות פטרוזיליה אלו
- כוסברה טרייה
- כף גדושה פפריקה מתוקה במלח
- חצי כפית בהרט או אלא אל-חנות
- מלח ופלפל
- 4-5 פרוסות לחם בלי הקרום הפקע

מכינים את הקציצות: משרים את הלחם במעט מים, סוחטים אותו היטב ומועכים מעט עד שהוא נהיה בצקי. מעבירים לקערה. מניחים על הלחם הסחוט את הבשר הטחון. טוחנים יחד את הביצה, הבצל, השום ועשבי התיבול במעבד מזון או בעזרת בלנדר ידני עד לקבלת תערובת אחידה. מוסיפים את התערובת לקציצות. מוסיפים את התבלינים, מלח ופלפל ולישים את כל התערובת היטב כמה דקות עד שהיא נהיית אחידה. אפשר לשמור שעות אחדות עד לילה במקרר, מכוסה בניילון.

מכינים את הרוטב: בסיר רחב מטגנים את השום בשמן כדקה, מוסיפים את שאר החומרים ושלוש כוסות מים. מביאים לרתיחה, יוצרים כדורים מתערובת הקציצות ומכניסים אותם לרוטב. טועמים את הרוטב, מתקנים תיבול במידת הצורך, מנמיכים את האש ומבשלים מכוסה כ-30 דקות.

חלאס!

מחמת מג 2

**גודעים את הערוו
בצפון השומרון וגב ההר**

לצאת
למבצע
צבאי

לאסוף
את
הנשקים

להחזיר את
המחסומים
הביטחוניים